

Культурно-політичний часопис для українців
у Чеській Республіці

Kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice

№ 7/2017 | рік XXV

č. 7/2017 | ročník XXV

www.ukrajinci.cz

пороги

Крим – це
Україна

Крым је
Украјина

З ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

КРИМСЬКА ТА ДОНЕЦЬКА ЖАБА
СКОРО ЦИЦЬКИ ДАСТЬ КАВУЧУ.

Прифронтові дітки відпочили у Карпатах

Своєрідною «лагідною українізацією» назвала «Ініціатива Е+» проект, який реалізовує спільно з посольством Чеської Республіки в Україні. Діти зі Сходу України та діти полеглих, поранених та тих, хто зараз захищає Україну, побували у літніх таборах відпочинку у Карпатах. Всього за 5 змін таким чином оздоровилося 210 дітей у трьох таборах. Ще трьом сотням дітей влаштувала відпочинок скаутська організація «Пласт», чю ініціативу також підтримало чеське МЗС.

В 2014 році «Ініціатива Е+» почала співпрацю з чеською організацією «Людина в скруті» – допомогли з лікуванням майже сотні постраждалих на Майдані та поранених в АТО. В 2015 році посольство Чехії профінансувало оздоровлення та відпочинок в Одесі та в Карпатах 120 дітей із «гарячих точок» фронту: Авдіївки, Мар'їнки, Красногорівки, а також дітей, чий батьки віддали життя за Україну. Тоді багато батьків боялися і не хотіли відпустити дітей «до бандерівців», але дітки поверталися задоволеними. Цього року проект знову набрав сили. Перша зміна, 36 дітей, відпочили в популярному дитячому таборі «Лісова Застава» на Київщині. 53 дитини з другої зміни побували у таборі «Верховина». Вони перепоვნені враженнями: гори, екскурсії, знайомство з культурою та звичаями, спортивна програма, численні конкурси, а 22 найзатятіших підкорили Говерлу! Третя зміна, 30 дітей, відпочила в таборі під Воловцем на Закарпатті: прогулянки в гори, на водоспад Шипіт, озеро Синевир, Мукачево та

Завдяки чеським коштам східні українці їдуть на західну Україну пізнавати її і ходити в гори.

замок «Паланок» – усе перепоვნило дітей, більшість з яких вперше бачило гори, великими враженнями. Адже дехто також вперше житті їхав поїздом, більшість – вперше по дорозі побачила Київ, покаталися в метро і тролейбусом. А ще – заняття з психологом, квести, конкурси. 53 дитини з прифронтових сіл Луганщини вирушили знову до Верховини.

«Ось так відбувається «лагідна українізація» – ці діти вже точно не повірять страшилкам. Сподіваємося, що в душі та серці

залишиться розуміння того, що ми різні, але – єдині, пам'ять про красиву та добру землю, щирих та гостинних людей...», – розповідає активістка «Ініціативи Е+» Валентина Варава.

На 2017 рік на гуманітарну допомогу Україні Чеська Республіка виділила 5 мільйонів крон, повідомляє посольство ЧР в Україні. Із цієї суми на табори було використано понад 3,2 млн. крон.

Вл. інф

День Незалежності: культурно й весело

Українська громада Чехії достойно й активно відзначила День Незалежності України. Цього року святкування було особливим, адже цього року, нарешті, разом із громадою був і посол України. 23 серпня до обіду відбулося урочисте підняття Державного прапора України біля будинку Посольства України в Чеській Республіці в празькому Бубенці. 24 серпня відбулися церемонії покладання квітів до пам'ятної дошки Михайлові Грушевському на вулиці Добровського в мікрорайоні Летна, до пам'ятника Тарасові Шевченку на Сміхові та до пам'ятної дошки Іванові Франкові на Жофіні. А з 25 серпня до 10 вересня в Галереї Якубська експонується виставка творів всесвітньовідомого українського художника Івана Марчука, приурочена до відзначення 26-ї річниці Незалежності України.

А 3 вересня на Виставищі у Стромовці День Незалежності відзначили гранді-

озним «Укрфестом». Об 11-тій годині відкрився ярмарок українських виробів декоративно-прикладного та ужиткового мистецтва, вишиванок, книжок, кухні, дитячих ігор та змаганок. Далі учасники переглядали кіно про Україну й українців, нашу діаспору, дискутували про відносини між українцями й чехами. Були невеличкі індивідуальні виступи та виступи місцевих колективів. З привітаннями виступали дипломати та лідери громади, чеські активісти й політики. У концертній програмі виступили відомі вже серед українців Чехії гурти «Берегиня» з дитячим колективом «Світоч», «Джерело», «Ігніс», дуо «МарОля», Павло Бубряк, а також гості – «Росинка» з України, «Калина» та «Галичанки» з Польщі, «Стебничанка» з України, Андрій та Василь Томіленки, Микола Задорожняк, Анна Чобан. Розважали до танцю Zadoга & Co, проводилися різноманітні конкурси та лотерея. Органі-

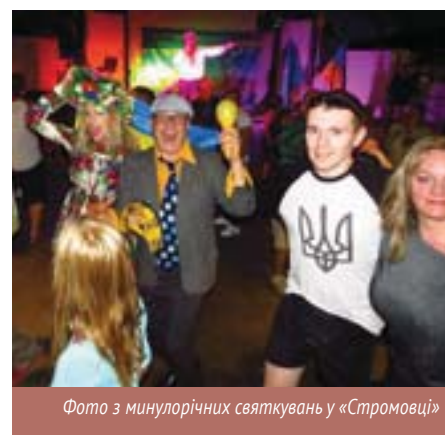

Фото з минулорічних святкувань у «Стромовці»

зували свято спільно кілька організацій – «Українська Ініціатива в ЧР», «Берегиня», «Українська Європейська Перспектива», «Український Народний Дім» за підтримки празького магістрату.

пор

Агітував проти окупації – 1968 й відсидів

Прагу на запрошення Інституту вивчення тоталітарних режимів (УСТР) відвідав український дисидент Зорян Попадюк (нар. 1953). У рідному Самборі у 1968 році він спостерігав масу військової техніки, яка рухалася на захід – знав, що радянські війська увійшли до Чехословаччини. Тоді ж вручну виготовив кілька листівок із засудженням окупації. Знайшов однодумців, кілька років розклеювали летючки, згодом дістали поліграфічний ротатор, і листівок було дуже багато. Обклеювали міста Івано-Франківськ, Стрий, Львів та багато інших. Радянський режим ненавидів незгодних, і у 1973 році Попадюка арештовують, він отримав 7 років ув'язнення та 5 років заслання. Мордовія, Казахстан, Магадан... Щойно відсидів перший термін, отримав наступних 15 – за антирадянську пропаганду у листах приятелям. З він відсидів

4 – на свободу вийшов тільки у 1987 році після початку горбачовської перебудови. «Коли ми були під слідством, приїжджав з Праги навіть якийсь полковник із СТБ, розпитував, хто нам привіз ці листівки і хто нами керує. Це було смішно», – згадує Попадюк, який на початку 1990-х навіть зміг на певний час стати депутатом місцевої ради на рідній Західній Україні. У Празі Зорян Попадюк виступив на зустрічі в УСТР 21 серпня – у річницю початку окупації. Також він дав інтерв'ю виданню «Актуалне», його прийняли у чеському МЗС, разом із міністром закордонних справ Чехії Любомиром Заоралеком та українським послом Євгеном Перебийносом вони поклали квіти до пам'ятної дошки чеської студентці Марії Хароустковій, яка загинула від рук радянських окупантів у серпні 1968 року. Любомир Заоралек

Зустріч із Зоряном Попадюком у УСТР Прага. Фото із ФБ Євгена Перебийноса.

подякував йому за громадянську позицію та підтримку боротьби чехів і словаків за свою свободу.

Вл. інф.

Петр Оліва поки допомогу Україні не припиняє

Проект «Гуманітарна допомога Україні», який організований у Південній Чехії Петром Олівою, триває, однак поступово згортатиметься. Активіст на початку липня цього року здійснив поїздку до Красногорівки та інших міст східної України, наступна, і, певно, остання подібна подорож відбудеться восени. Чех разом із українською організацією «Яворина» роздав дітям у 5-тій школі (єдина з п'яти середніх шкіл, яка дотепер працює у Красногорівці), рюкзаки та шкільні сумки від товариства «Топгал» і подарунки від південночеських школярів. Також була передана гуманітарна допомога у військовий госпіталь в Покровську. Всього до Красногорівки й Покровська, а також Бахмута та Мар'їнки було відвезено 998 кг різнома-

нітних подарунків та необхідних речей. Однак такі далекі подорожі для чеського волонтера стають дедалі складнішими. Через кілька несправностей автомобіля довелося затриматися 6-7 липня у Києві для ремонту. На 21 серпня з південночеської Бехині був запланований наступний виїзд, однак добре досвідчений мікроавтобус «Фольксваген» знову опинився у автосервісі, виїзд довелося відкласти. «Ми збрали медичний матеріал для шпиталів та лікарень у прифронтовій зоні, веземо. Восени знову будемо збирати речі та фінанси для сходу України, у грудні плануємо наступний виїзд. На допомогу і транспорт маємо коштів і засобів достатньо, однак дуже важкою є безпосередньо адміністрація, рух організації. Це важко

Мікроавтобус Петра Оліви вже кілька разів долав подорож з південної Чехії на східну Україну.

часово і фінансово. Три роки я це оплачую з власної кишені, однак гроші у мене на це закінчуються. Та я не здаюся», – написав у соцмережі Петр Оліва і подякував усім, хто підтримує його невелику ініціативу у минулому.

пор

Юні вінничани відпочили у Ліберці

Діти загиблих і поранених учасників антитерористичної операції з Вінницької області 4-19 серпня побували на відпочинку та оздоровленні в Чехії. Поїздка для 34 дітей стала можливою у результаті особистих домовленостей між головою Вінниччини Валерієм Коровієм та гетьманом Ліберецького краю Мартіном Путою. У програмі візиту були освітня та оздоровча частини, а також екскурсії, відвідування музеїв, спілкування з однолітками. Транспортні витрати для поїздки дитячої групи взяла на себе обласна державна адміністрація, а програму перебування

та оздоровлення дітей профінансували з бюджету чеського краю. Українські мандрівники побували в аквапарку, де досхочу накупались та отримали безліч позитивних емоцій, а також катались на катері та милувались краєвидами. Побували, звісно, на Єштеді. У чотирьох групах з тренером діти вчилися грати у великий теніс. Це заняття викликало неабиякий захват та справжню ширшу радість у підростаючого покоління. Допомогло розслабитись та закріпити емоції катання на байдарках. Вінничани відвідали зоопарк у Ліберці. Діти диву-

валися відсутністю клітин немає, бо всі тварини тут утримуються у спеціальних павільйонах, де відтворене середовище їх проживання. Діти завітали до екопарку «Фельдман», регіонального ландшафтного парку – безбар'єрного майданчику для допомоги дітям з особливими потребами, молоді з девіантною поведінкою, людям, постраждалим в результаті конфліктів, популяризацію здорового способу життя в цілому, а також підтримки молодих дарувань.

ВінОДА

пороги

Судять терориста з «ДНР»

На початку червня поліція Чеської Республіки порушила кримінальну справу проти людини, підозрюваної в причетності до бойових дій на українському Донбасі на боці російсько-сепаратистських підрозділів. Справу передано до суду. Чеху загрожує кілька років за ґратами. Доказові матеріали знайшлися в соціальних мережах. У нетрях Facebook поліція відкопала фото, на яких вищезгаданий гордовито позує зі зброєю в руках та біля кулемета. Фотографії зроблено на фронті українського Донбасу, де точиться війна. Зараз згаданий чех обвинувачується в теракті на стадії підготовки. За інформацією журналіста Ондржея Кундри, ця особа вже тривалий час займається пошуком військових пригод – раніше він служив і в чеській армії. Обвинувачуваний на свій захист заявляє, що тільки дивився військову техніку, оскільки вже давно цікавиться цією тематикою. Для Radio Free Europe ситуацію прокоментував прес-секретар Міністерства оборони ЧР Петр Медек: «Громадяни Чеської Рес-

публіки можуть служити в армії іноземної держави тільки за згодою верховного головнокомандувача Збройних сил ЧР, яким є президент Республіки. Це не поширюється тільки на армії держав-учасників НАТО. Якщо ж говорити про так звані Донецьку та Луганську «народні республіки», тут ми маємо справу навіть не з регулярною армією конкретної країни, а з незаконними збройними формуваннями, і це означає, що подібні випадки слід розглядати згідно з відповідними положеннями Кримінального кодексу.

Наразі справу передано в провадження Градец-Краловського крайового суду. Питання в тому, які конкретні докази знаходяться в розпорядженні поліції. Поки що не можна спрогнозувати, яким буде подальший розвиток справи. Проте в будь-якому разі зрозуміло, що приїхати в країну, що перебуває в стані війни, та позувати на фронті з кулеметами – не найкраща ідея. І це навіть не найгірше, що може статися з людьми, які вирішили відправитися

Чеські і словацькі терористи в НЗФ «ДНР» та «ЛНР»: Мартін Соукуп, Олдржіх Грудн, Мартін Сойка Кепрта, Павел Ботка, Ріхард Браніцік, Маріо Рейтман... Всіх їх чекає або тюрма, або загибель.

в Україну постріляти у військовослужбовців армії держави, що стала жертвою військової агресії. Як відомо, як мінімум два чехи, що воювали на боці «сепаратистів», загинули на війні вже у 2014 році, ще кілька воюють дотепер на боці «ДНР» у так званій «пятнашці» і ніяк це не приховують, роздаючи інтерв'ю сепаратистським та російським ЗМІ.

pc

Акція на квиток Київ-Прага

Поїзд Київ-Прага проїжджає мальовничими карпатськими краєвидами. Словацькі Татри та українську рівнину з нього не видно, оскільки їх він проїжджає вночі.

В «Укрзалізниця» на сполученні Київ-Прага-Київ запустили функцію «квиток першої хвилини» – придбання перших трьох квитків зі знижкою до тисячі гривень. Про це повідомив голова УЗ Войцех Балчун (нині у відставці). «За угодою між ПАТ

«Укрзалізниця» та АТ «Чеські залізниці» встановлено спеціальні тарифні умови та умови реалізації проїзних документів на окремо виділені три місця для проїзду в сполученні Київ-Прага-Київ», – написав він у соцмережі. Зазначається, що дисконтна програма для 3-х місць діє як для поїздки «туди», так і для поїздки «зворотно». Така поїздка зі знижками може бути оформлена тільки від/до станцій Київ та Львів до/від станцій Чехії (Словаччина – тільки транзитом). Наголошується, що спеціальні тарифні умови не комбінуються з іншими пропозиціями, у тому числі і дитячими квитками. Квитки за дисконтом не можна повернути, обміняти та переоформити. Дисконт діє на попередній продаж квитків та закінчується за 1 добу до відправлення поїзда з Києва, та за 3 доби

у зворотному напрямку при відправленні поїзда з Праги. Однак у добу відправлення поїзда з Києва дисконт для трьох місць вже не діє. На даний час вартість проїзду зі знижкою становить: Київ-Прага – 1891,70 грн (64,0 євро); Львів-Прага – 1513,95 грн (51,0 євро). Квитки за звичайним тарифом: Київ-Прага – 2868,05 грн (98,6 євро); Львів-Прага – 2403,12 грн (82,6 євро). Безпересадковий вагон відправляється зі станції Київ о 23:57 у складі поїзда №771 Київ-Хмельницький. Зі станції Львів – о 10:10 у складі поїзда №108 Одеса-Ужгород. З Праги вагон рушає о 23.09 у складі поїзда №443 «Богемія» у сполученні Прага-Кошице й прибуває до Києва через 31 годину.

Укрзалізниця

«Заочні батьки» погуляли Карпатами

Харита Остравсько-Опавського архієпископства вже тривалий час займається різноманітними благодійними проектами у різних регіонах України. У рамках проекту «Заочне усиновлення» та «Достойне життя», суть яких полягає у регулярному засиланні певної частки коштів та речей від конкретних дарувальників у Чехії конкретним приймачам (зокрема, дітям та людям похилого віку), Харита від 2003 року влаштовує можливість відвідати у гості своїх «усиновлених». Таким чином чеські благодійники ма-

ють можливість познайомитися із Україною, із дітьми та старшими людьми. Візити здійснюються у Закарпатську та Івано-Франківську області. За невеликий вклад у поїздку (покриття витрат на транспорт) чехи мають гарантію проживання та харчування у місті Тячів. У рамках візиту для них готують екскурсії на полонини Красна й Климова, до Колочави, Синевира та інших сіл, де проживають «адоптовані», знайомства не лише з ними, а й із координаторами та співпрацівниками Харити. До речі, Харита дбає не

лише про матеріальну допомогу, а й розвиток дітей із соціально малозабезпечених родин. Зокрема, чешка Ірена Клімкова та француз Жульєн Метро провели все літо на таборі у селі Новоселиця, де навчали дітей англійської мови. Також фотограф Мартін Штехер попрацював у цих українських областях. Після повернення Моравсько-сілезійська наукова бібліотека влаштувала виставку його робіт, яку можна оглянути від 21 серпня до 30 вересня цього року в Оставі.

Вероніка Мехова

Карлові Вари побачили «Стрімголов»

На Міжнародному кінофестивалі у Карлових Варах 2 липня відбулася світова прем'єра повнометражної української кінострічки «Стрімголов» («Falling», «Střemhlav»). Це – дебютний фільм режисера Марини Степанської. Проект став переможцем Восьмого конкурсного відбору Держкіно України. Цього року фільм також був відзначений на Вільнюському міжнародному кінофестивалі, де у якості призу отримав спеціальний показ на Канському кіноринку.

Стрічку зняла компанія «ІнсайтМедіа». Продюсерами виступили Олена Єршова та Володимир Філіппов. Міністр культури України Євген Нищук, який приїхав до Карлових Варів на кінофестиваль, заявив, що відродження українського кінематографу є одним з пріоритетних напрямків для уряду. «Кіно – це те, що виховує суспільство, те, що примирює, те, що робить Україну впізнаваною у всьому світі», – сказав він. Міністр провів тут зустріч з представниками європейської кіноіндустрії, які висловили зацікавленість у співпраці з Україною. Напрацювання у сфері кіно назвали перспективними представники Чехії, а надто, у контексті підписаної у 2016 році Угоди між

Міністерствами культури України та Чеської Республіки про співробітництво в сфері культури на 2016-2020 роки. Голова Держкіно Пилип Ілленко додав, що саме дебютне кіно у найближчій перспективі створить нове обличчя українського кінематографу, й успіх фільму «Стрімголов» лише підтверджує цю тенденцію.

«Стрімголов» – це психологічна драма про пост-революційне покоління молоді яке перебуває у пошуку свого місця у сучасній Україні. Фільм розповідає про молодих людей, які намагаються зробити складний вибір в умовах непростого часу. Антон – музикант-вундеркінд, котрий не впорався з покладеними на нього сподіваннями, повертається додому після навчання в Швейцарії і лікування від алкогольної залежності. Катя – дівчина, яка винаймає кімнату на Троєщині

Фото з минулорічних святкувань у «Стромовці»

і шукає себе. Вони випадково зустрілися, і ця зустріч може змінити все. В українському прокаті «Стрімголов» очікується восени цього року.

Крім того, на кінофестивалі було представлено українсько-словацьку стрічку «Межа» Петера Баб'яка, яка отримала премію за режисуру, повнометражну ігрову кінокартину «Вулкан» українського режисера Романа Бондарчука, а також підтриману державою дебютну ігрову стрічку Мانتаса Кведаравічюса «Стасіс».

еспресо

Тетяні Кулацькій – 60!

Тетяна Кулацька.

16 липня виповнилося 60 років від народження довголітньої активної учасниці УІЧР, співзасновниці української регіональної організації «Дзвони надії» і жіночого фольклорного гурту «Водограй» в Хомутові, дружини заступника голови УІЧР Валерія Кулацького – Тетяни Кулацької. Сім'я, рідні та найближчі друзі-краяни і місцеві чехи прийшли привітати ювілянтку з такою визначною датою в її житті до ресторану «Арена». На розкішному святковому столі було всього вдосталь, але найбільшим попитом у гостей користувалися український борщ з сметаною

та голубці з грибним соусом. Подавалися й інші національні страви, зокрема свіже сало з часничком, мариновані білі грибочки, заливний язик, печінка на цибульці, різноманітні салати, розмаїта випічка. Частували гостей добрими українськими твердими напоями – горілочкою «Немирів» та брендовими коньяками «Закарпатський» і «Тиса». Святкування проходило у вигляді вечорниць-забави, не бракувало веселих українських народних пісень, коломийок, запального танцю. Цілий вечір гостей щедро бавили представники празького гурту «Ігніс». Святкування вдалося на славу, час промайнув так швидко, що гості не хотіли розходитися по домівках і по опівночі.

*Дорогій Тетяні Кулацькій присвячується
з нагоди її 60 – річчя*

*День народження – це свято,
Два рази по тридцять!
Ми бажаєм тобі щастя,
Всього, як годиться!*

*Народилась на Поділлі,
У Львові навчалась.*

*Там зустріла і кохання,
На рушничок стала.*

*І в любові та повазі
Народились діти.
Ті, що серце зігрівають,
Радують, як квіти.*

*Доля друзів дарувала
Щирих, вірних друзів.
І цвітеш ти поміж ними,
Як калина в лузі.*

*Зігріває вишиванка,
І віра у Бога.
Щасливою простелилась
В Чехію дорога.*

*Любиш щиро Україну,
І пісні співаєш.
В серці носиш матір-неньку
Та тугу ховаєш.*

*Залітай волошки в коси,
Вмивайся росою,
Щоб здоров'я було міцним,
Пишайся собою!*

Між голодом та славою

Микола Андрійович Шліппенбах, нащадок І.І.Петрункевича, зазнав усі «прелесті» радянського життя

ТЕКСТ: Назар КОТЕЛЬНИЦЬКИЙ

Іван Ілліч Петрункевич у Тверській губернії

У попередніх публікаціях ми розповідали про національно-аристократичне походження, життя та діяльність українця Івана Петрункевича (1843–1928), який знайшов свій останній прихисток у Чеській Республіці. Вкрай малодослідженою особистістю був також один із останніх нащадків Петрункевича, його правнук Микола Шліппенбах (1928–2010). Автору цих рядків пощастило розшукати і спілкуватися з унікальним свідком життя родини Петрункевичів. Завдяки його свідченням вдалося встановити точне

місце народження І. Петрункевича – село Плиски Борзнянського повіту Чернігівської губернії, у родовому маєтку династії Петрункевичів¹.

Микола Андрійович свідчив про широкі дружні, політико-ідеологічні й родинні зв'язки І.Петрункевича з відомими ліберальними династіями – Бакунініми та Вернадськими². Він акцентував увагу на вагомому значенні родового маєтку Бакуніних – село Прямухіно Тверської губернії як центр суспільного життя Російської імперії середини XIX століття, постійними гостями якого були російські ліберали. М.А.Шліппенбах наголошував, що І.І.Петрункевич постійно бував у маєтку, і саме там мав регулярні зустрічі з прогресивною громадськістю Росії³.

Дискусія про монархію та смертну кару

Микола Андрійович звертав увагу на те, що І.І.Петрункевич виступав за скасування смертної кари для революціонерів-народників, яка провокувала радикальну політичну опозицію на здійснення терористичних акцій. Перспектива відмови від смертної кари була предметом домовленостей між І.І.Петрункевичем і революціонерами-народниками у грудні 1878 року. Іван Ілліч просив народників призму-

пирити свою діяльність до того моменту, доки ліберальна громадськість не отримає відповіді влади на вимоги подальших реформаційних перетворень, у тому числі і скасування найвищого ступеню покарання⁴. М.А.Шліппенбах заявляв про те, що І.І.Петрункевич ніколи не був принциповим противником монархії, але він категорично наполягав на всебічному обмеженні влади монарха, себто був палким прибічником конституційного устрою та ліберальної демократизації монархічного режиму і правового порядку⁵. Микола Андрійович Шліппенбах мав глибинні історичні коріння свого походження. Крім династії Шліппенбахів, він мав безпосереднє відношення і до Петрункевичів, і до Бакуніних. У мемуарах, які він видав друком у 2005 році, розповідав, що походив він від знаменитого шведського генерала періоду Північної війни – Вольмара Шліппенбаха. Він перейшов на службу до Петра I, що стало основою для його «обрусіння» і асиміляції його родичів. Родина долучилася до скасування кріпосного права у Прибалтиці, адже саме там знаходились фамільні маєтки Шліппенбахів. Єлизавета Шліппенбах вийшла заміж за Іллю Бакуніна, одного з синів Олександра Бакуніна – великого політичного мислителя і суспільного діяча XIX ст. З цього часу фамільний маєток Бакуніних у селі Пря-

¹ Особистий архів автора. Лист М.А.Шліппенбаха до Н.А.Котельницького від 10 вересня 2008 року (м. Сестрорецьк). – Л.1.

² Там само. – Лист...від 5 грудня 2008 року (м. Сестрорецьк). – Л.2.

³ Особистий архів автора. – Лист...від 14 травня 2008 року (м. Сочі). – Л.1.об.

⁴ Там само. – Лист...від 25 березня 2009 року (м. Сестрорецьк). – Л.1.об.

⁵ Там само. – Лист...від 19 серпня 2009 року (м. Сочі). – Л.1.

М. І. Петрунkevич

Михайло Іванович Петрунkevич

мухіно Новоторзького повіту Тверської губернії стає «столицею» розширеної династії. Згодом Бакуніни перебрались у село Дядино, а по сусідству, у Машуці, знаходився маєток Петрунkevичів. Сусіди породичались: син І.Петрунkevича Михайло одружився з донькою І.Бакуніна Єлизаветою. Одна з доньок Михайла та Єлизавети – Ганна Михайлівна Петрунkevич, у майбутньому стала мамою Миколи Шліппенбаха.

Революція, еміграція, утиски...

Події 1917 року кардинально змінили долі Шліппенбахів, Бакуніних і Петрунkevичів. Багато представників цих династій емігрували. Ті ж, хто залишився, пережили усі крайнощі революційних ексцесів. Іван Ілліч емігрував з країни у самий розпал війни. Його онуку – Івану Михайловичу Петрунkevичу, вдалося емігрувати до чеської Праги вже 1918 року. Після адаптації у Чехії він одружився, мав сина та доньку⁶. Син Івана Ілліча Михайло Іванович з дружиною Єлизаветою і численними родичами скромно проживали у маленькій двокімнатній квартирі у Москві. Петрунkevичі і Бакуніни втратили все майно, власність та активи. Разом з родичами Єлизавети жив і Андрій Павлович Шліппенбах, який також втратив все майно як нащадок Шліппенбахів. У 1918 році у Москві від тифу померла дружина Михайла Петрунkevича Єлизавета. Сімейна трагедія поєднала молодшу доньку Михайла Івановича – Ганну з Андрієм Шліппенбахом. Велика різниця у віці не завадила весіллю закоханих.

Однак родинній ідилії заважала гнітюча атмосфера диктатури пролетаріату у країні і «всевидяче око» ВНК. У сім'ї дуже боялися того, що у будь-який момент хтось із нової влади міг би прочитати політичні трактати Леніна, який часто і послідовно критикував І.Петрунkevича, про якого у його працях були щедро розсіпані «викриваючі» тези. У зв'язку з цією небезпекою у родині відмінили новорічні заходи святкування – були

заборонені навіть ялинки, за виключенням хвойних гілок. Єдиною втіхою стала щира, віддана дружба та всебічна допомога друга і політичного соратника І.Петрунkevича – академіка В.І.Вернадського, який був роздратований тим, що й так численній родині Петрунkevичів для «уплотнення буржуев» підселили ще цілу сім'ю. В.І.Вернадський у 1921 році повідомив печальну новину про те, що сестра Михайла Петрунkevича, донька І.Петрунkevича Наталія була вбита махновцями під час «червоного терору» у Криму⁷.

Через невеликий проміжок часу Михайло Петрунkevич і Андрій Шліппенбах були арештовані за приналежність до «контр-революційного політичного угруповання, метою якого було знищення радянської влади і реставрація російської монархії». Вони були засуджені до адміністративного інтернування як політично небезпечні особи. Роль зіграли прізвища і «тіньовий» порятунок інтелігенції і церковних діячів від «червоного терору». Михайло Петрунkevич став політичним засланим у Великому Устюзі, а Андрій Шліппенбах – у Тобольську. Становище частково врятував В.І.Вернадський, який, приїхавши з французької Сорбонни, визволив Михайла Петрунkevича, оскільки той був відомим фахівцем у галузі історії Стародавнього світу і зарубіжної філософії. У 1927 році М.І.Петрунkevич повернувся до Москви. А ось Андрію Шліппенбаху катастрофічно не поталанило – навіть в умовах заслання він примудрявся переховувати втікаючих від більшовиків священників, а також стояв біля джерел нелегальної «катакомбної» церкви. Титул барона не сприяв «лояльності» нової влади. Залишок свого життя Андрій Шліппенбах провів у статусі політичного засланим, а потім і політичного засудженого. Його дружина Ганна Михайлівна відразу виїхала до чоловіка у місце заслання, ставши «декабристкою» радянського часу.

Син «ворога народу»

14 липня 1928 року, через місяць після смерті Івана Ілліча Петрунkevича

у Празі, у родині політичного інтернованого А.П.Шліппенбаха і доньки М.І.Петрунkevича Ганни, народився син Микола. Здавалося б, засланням були сплачені всі надумані «гріхи» родини перед новою владою. Однак, у 1937 році А.Шліппенбах був у черговий раз заарештований, тепер вже у місті заслання. Влітку того ж року він був відправлений до ГУЛАГу. Це було востаннє, коли Микола Андрійович бачив свого батька... Наступного дня співчуваючі сім'ї люди повідомили Ганні Михайлівні зміст розмови представників НКВС, з якої стало зрозуміло, що планується арешт Ганни Михайлівни як дружини «ворога народу», а її сина хочуть відправити у дитячий будинок. Вночі Ганна Михайлівна із Миколою втекли з місця заслання родини. Миколу вона віддала на виховання дідові – Михайлу Івановичу Петрунkevичу, який проживав у Москві. Вона ж була вимушена переховуватись 12 місяців в Алтайському краї, бо статус втікачки міг призвести до вищого ступеню покарання. І хоча їй вдалося уникнути рук НКВС, але постраждав її брат – Михайло Михайлович Петрунkevич: заздрісники по роботі написали на нього анонімного листа, який призвів до арешту, ГУЛАГу і загибелі у сорокарічному віці у статусі «ворога народу»...

Саме у цей період відбулось знайомство М.А.Шліппенбаха з В.І.Вернадським. Як згадував Микола Андрійович, особливий подив у нього викликала присутність фотографій І.І.Петрунkevича у робочому кабінеті академіка. Михайло Іванович ретельно ховав фотографії батька. У розмові з Миколою Андрійовичем В.І.Вернадський прямо казав: «...чудовою людиною був твій прадід! Якщо б його своєчасно почувли...!». Очевидно, великий авторитет академіка і його служба радянській державі дозволяли йому висловлювати подібні, дуже сміливі сентенції⁸.

М.А.Шліппенбах прямо заявляв про те, що Михайло Петрунkevич дуже боявся навіть листуватися зі своїм рідним батьком, не говорючи вже про телефонну комунікацію, оскільки навіть маленька інформація про це, якби вона потрапила у НКВС, могла коштувати життя як сину, так і його батьку, який жив у передмісті Праги – Розтока, разом зі своїм онуком Іваном Михайловичем, його родиною, графинею С. Паніною та її донькою Катериною. Після арешту і загибелі свого сина Михайло Петрунkevич, щоб не бути «на виду», остаточно пішов з академічної науки і перейшов на роботу в бухгалтерію одного із заводів⁹.

Смерть від голоду й... маринованого огірка

У кінці 30-х рр. М.І.Петрунkevичу, який побоювався за долю своїх доньок, поре-

⁶ Особистий архів автора. Лист... від 13 лютого 2008 року (м. Сестрорецьк). – Л.1. Шліппенбах Н.А. Вказ. праця. – С.27, 34.

⁷ Шліппенбах Н.А. Вказ. праця. – С.31-35.

⁸ Шліппенбах Н.А. Вказ. праця. – С.36-43.

⁹ Особистий архів автора. – Лист... від 5 грудня 2008 року (м. Сестрорецьк). – Л.1.об.

Микола Шліппенбах

Внук І. І. Петрункевича Іван Михайлович

комендували переїхати на постійне місце проживання до Ленінграду, бо ходили чутки, що репресії там вже стихли. Переїзд дозволив прописати у новій квартирі маму Миколи Андрійовича, втікачку Ганну Михайлівну Шліппенбах¹⁰. На момент 1939 року життя родини Петрункевичів у Ленінграді дещо стабілізувалось. Але сім'я жила, побоюючись за майбутнє. Ганна Михайлівна вела закритий, камерний спосіб життя, яке обмежувалось виключно сімейними турботами і проведенням дозвілля у шикарній антикварній домашній бібліотеці.

Під час Другої світової війни міська влада Ленінграду почала кампанію відправлення у заслання усіх родин «німецького походження». У липні 1941 року сім'ю Шліппенбахів повинні були вислати протягом 24 годин. Ганна Михайлівна врятувала родину тим, що на прийомі у начальства зачитала рятувальні рядки про Шліппенбахів з «Полтави» О.С.Пушкіна, заявивши при цьому, що Шліппенбахи вже 232 роки – росіяни. У кінці розмови вона надала документ, який вказував, що вона – представниця династії Петрункевичів-Бакуніних. У 1941 році радянській владі було вже не до Петрункевича, а ось прізвище Бакуніна зробило свою справу – революційне походження залишило родину у Ленінграді.

Однак вже восени 1941 року Ленінград опинився у повній блокаді. Родина Петрункевичів переживала ту ж саму катастрофу, що й інші жителі міста. Ганна Михайлівна Шліппенбах вимушена була стати службовцем, оскільки вкрай потрібно було мати можливість отримання продовольчої картки – спасіння родини в умовах голоду. 13-річний Микола Андрійович був вимушений залишити школу – потрібно було доглядати за ослабленим дідусем – М.І.Петрункевичем, який вже був пенсі-

онером, але продовжував писати наукові праці. Він щодня носив воду «напівмертвим» Ленінградом до ополонки і струмкових джерел. У листопаді 1941 року становище у місті стало фатальним. Відсутність опалення змусила сім'ю переселитись до іншого помешкання¹¹. Цьому «сприяла» чергова родинна трагедія – 6 січня 1942 року на руках Миколи Андрійовича від голоду помер його дід Михайло Іванович Петрункевич, син І.І.Петрункевича¹².

Після тимчасового проживання у поліклініці, де Ганна Михайлівна Шліппенбах працювала секретарем, сім'ї порадили поїхати в евакуацію до таджицького Пенджикенту. На Великдень, 4 квітня 1942 року, Шліппенбахи вирвалися з Ленінграду. Але на одній із залізничних станцій Ганна Михайлівна піддалася спокусі і придбала «дефіцитний делікатес» – солоний маринований огірок, «ласощі», яких блокадники давно не вживали. Отримана насолода закінчилась жахом – нещодавно голодуючі люди отримали розлад шлунку, якому дуже сприяло весняне потепління і проїзд у вагонах – «теплушках». 30 квітня 1942 року Шліппенбахів у Сталінграді зняли з поїзда і розмістили у шпиталі. Миколу Андрійовича вдалося вилікувати. Але його маму врятувати не змогли – 8 травня 1942 року Ганна Михайлівна Шліппенбах померла. Це стало великою трагедією¹³. Лишень за 5 місяців 1942 року з родини Петрункевичів-Шліппенбахів вижила лише одна людина – Микола Андрійович Шліппенбах, який залишився сиротою у 13-річному віці.

¹¹ Шліппенбах Н.А. Детская улица // Путешествие во времени далеко и близко. – СПб, 2005. – С.9; 53-78.

¹² Особистий архів автора. Лист...від 13 лютого 2008 року (м. Сестрорецьк). – Л.1.

¹³ Шліппенбах Н.А. Детская улица... – С.78-81.

«Нахлібник-переселенець»

На шляху до Пенджикенту Микола Андрійович зіткнувся з непорядним і меркантильним ставленням деякої частини населення до ленінградців. Супроводжуючі його особи не соромились «орендувати» залишені на пам'ять коштовності покійної мами – весільну обручку, браслет і брошку. А коли Микола Андрійович висловив своє обурення, його назвали «вірусонебезпечним!» У Пенджикенті від серпня 1942 року він працював на колгоспних рисових плантаціях, де підхопив малярію і хронічний ревматизм. Від голоду рятувала продовольча картка і турбота місцевої «контрабандисти-авторитетки», у минулому політичної засудженої, блокадниці з Ленінграду Лідії, яка заради існування вдавалася до різного роду нелегальних комерційних угод, за що її запроторили у в'язницю. У 1943 році Микола Андрійович навіть працював місцевим інспектором податкової служби.

У цьому ж році його розшукав академік В.І.Вернадський. У листі Миколі містився офіційний письмовий дозвіл Голови Верховної Ради СРСР на право в'їзду Миколи у прифронтовий район Ленінградської області – місто Боровичі. У Боровичах Микола повернувся до сьомого класу середньої школи, а для існування вечорами працював кіномеханіком і освітлювачем у щойно відкритому Будинку культури. Вернадський підтримував правнука І.І.Петрункевича регулярними грошовими переказами, що і врятувало життя Миколі Андрійовичу. У січні 1944 року блокада Ленінграду була знята, і Микола, закінчивши 7-й клас середньої школи та отримавши паспорт, виїхав до Ленінграду¹⁴.

Та квартира Шліппенбахів була зайнята іншими жителями. Микола оселився у маленькій кімнатці у тому ж будинку, отримав прописку і шанс знайти роботу. На заводі «Пірометр» він працював електромонтажником. Там і дізнався про смерть 6 січня 1945 року Володимира Вернадського. Розраховувати на допомогу зі сторони Микола Андрійович вже не міг. Восени 1945 року він влаштувався на роботу в «елітну» установу – Державний театр опери і балету імені С.М.Кірова, де працював статистом і освітлювачем. Однак навіть у творчому закладі адміністрацію «турбувало» прізвище Шліппенбах – дуже вже «віяло» аристократичним походженням. Беззаперечним підтвердженням цього став офіційний лист із «академічного наукового інституту Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна» у Москві, у якому 18-річного Миколу Шліппенбаха розпитували про те, чи не залишився у нього вдома архів листування династії Бакуніних з Карлом Марксом! Очевидно, під цим приводом «інститут» формував «базу даних» для

¹⁴ Шліппенбах Н.А. Детская улица... – С.81-97.

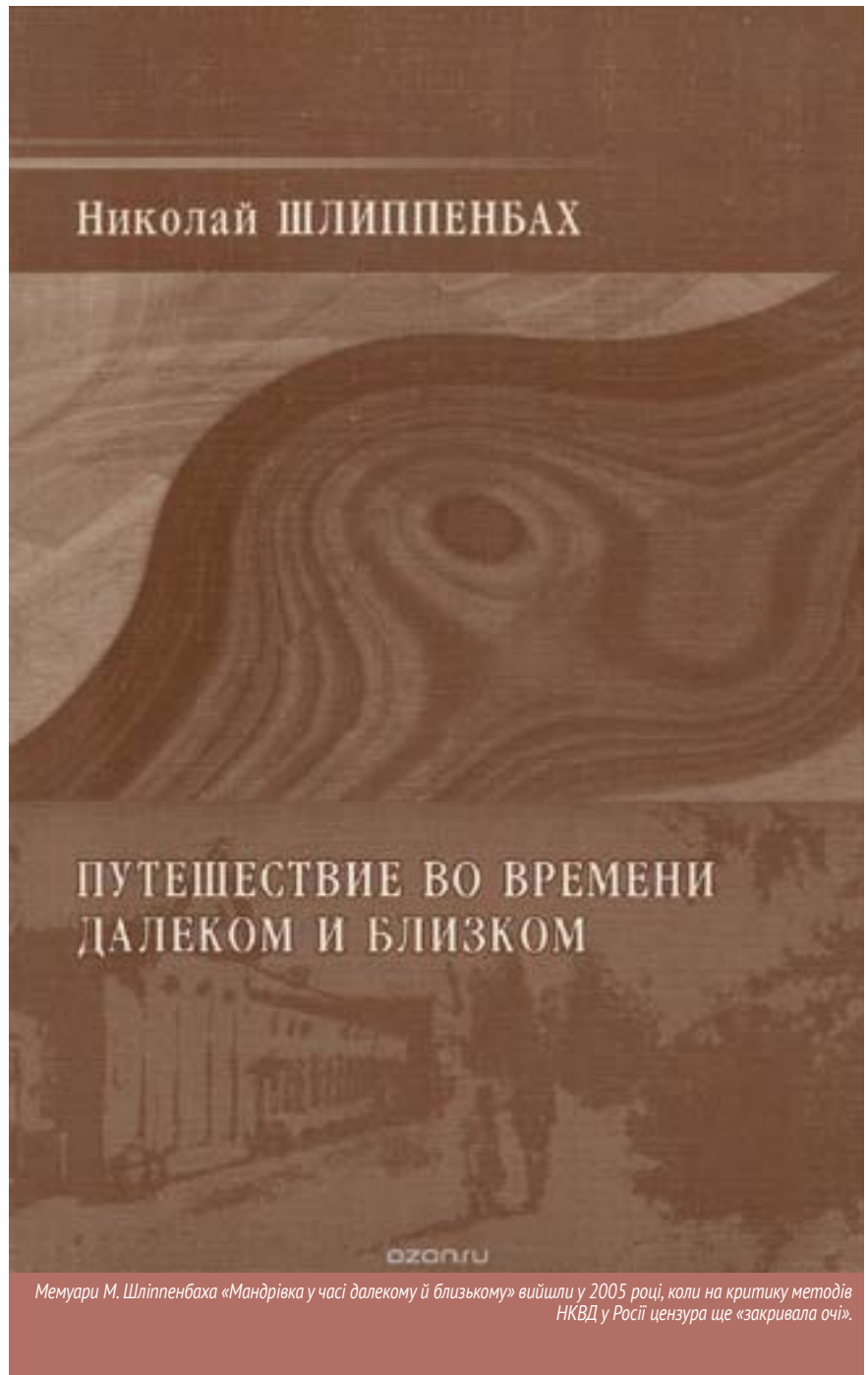
¹⁰ Шліппенбах Н.А. Вказ. праця. – С.45.

НКВС, де навіть після війни не забували про «перспективно опозиційних» персон. Микола Андрійович зазначав, що йому поталанило у тому, що вони не докопались до його батьків – у Ленінграді вони офіційно не були зареєстровані, а тому випали з поля зору «чекістів». В іншому випадку, Миколу Андрійовича обов'язково зробили б «цапом-відбувайлом»¹⁵. Навіть єдиного вцілілого з родини не знімали з «нагляду». Ситуація почала змінюватись у кращу сторону тільки після смерті Й.Сталіна.

Журналістика, свобода, Європа...

Відслуживши у лавах збройних сил за Полярним колом, Микола Андрійович повернувся до театру. Став редактором театральної газети. Але дуже скоро іронічно-саркастичний талант Миколи Андрійовича почав заважати начальству, і він вимушений був звільнитися. Журналістський досвід сприяв тому, що Микола Андрійович знайшов свою професійну долю – публіцистику. Працював у газетах передмість Ленінграду, але свої матеріали друкував під псевдонімом «Микола Нижній»: прізвище Шліппенбах і надалі нічого доброго не обіцяло, у тому числі і його дружині. У 1956 році Микола Андрійович вступив на факультет журналістики Ленінградського державного університету. В його житті з'явилась стабільність і перспектива, чому дуже сприяла хрущовська «відлига». Після закінчення університету Микола Андрійович довгий час очолював Ленінградське відділення ТАРС, працював головним редактором газети Сестрорецького інструментального заводу, швидко ставши «живим класиком» ленінградської школи журналістики й «метром» оригінального стилю. До горбачовської «перебудови» Микола Андрійович побоювався афішувати своє походження, а тим більше досліджувати історичні долі своїх родичів і писати про це. Але з середини 80-х років суспільство почало змінюватися, а з ним і цінності¹⁶.

На початку 90-х років Микола Андрійович отримав можливість повноцінного виїзду за кордон. Зусиллями його доньки Ольги, через її зв'язки з друзями-дипломатами вдалося отримати зі Швеції комплекс документів щодо генеалогії Шліппенбахів. Документи свідчили про те, що Микола Андрійович мав двоюрідного зведеного брата – Куно фон Шліппенбаха. У 1994 році Куно приїздив у гості до Миколи Андрійовича, а вже у 1996 році М.А.Шліппенбах виїхав до нього в Австрію. Так Микола Андрійович об'їхав більшість країн Західної Європи¹⁷. Окрилений своїм походженням і під впливом

Мемуари М. Шліппенбаха «Мандрівка у часі далекому й близькому» вийшли у 2005 році, коли на критику методів НКВД у Росії цензура ще «закривала очі».

вражень від Європи, Микола Андрійович вирішив зібрати всю доступну інформацію про предків. Тривалі пошуки завершилися виданням у 2005 році мемуарних нарисів. Влітку 2008 року, він, як, нащадок Петрункевичів і Бакуніних, був запрошений на щорічні «Бакунинские чтения» у селі Прямухіно Тверської губернії. Про свою подорож Микола Андрійович розповів широкій публіці у своїх статтях¹⁸. З другої половини 2009 року здоров'я Ми-

коли Андрійовича різко погіршилось. У січні 2010 року, вже невиліковно хворий, Микола Андрійович помер у Сестрорецьку... Так, лише у кінці життя розповівши про свою долю і долю своїх родичів, Микола Андрійович пішов у кращій світ...

Автор – кандидат історичних наук,
член-кореспондент Центру українських
досліджень
Інституту Європи РАН

¹⁵ Шліппенбах Н.А. Детская улица... – С.98-111.

¹⁶ Там само. – С.195-199.

¹⁷ Там само. – С. 258-276.

¹⁸ Шліппенбах Н.А. Ветвистый багаж // Вести Курортного района. – 2008. – № 33. – С.8; Він же. Потомки Бакунина встречаются в Прямухине // Семья и школа. – 2009. – № 1. – С.29.

Бачила Дебальцеве

Крістіна Зелієнкова: війна на сході України може привести до чогось набагато гіршого

РОЗМОВЛЯЛИ: Богдан ЗІЛИНСЬКИЙ, Даґ ЙЄґЕР

«Не слухайте російської пропаганди» – таку футболку отримала в ПАРЄ Крістіна Зелієнкова від депутата українського парламенту Олексія Гончаренка.

Інтерв'ю з Крістиною Зелієнковою, депутатом парламенту Чеської Республіки та членом Парламентської асамблеї Ради Європи. Її політичний комітет у минулому році схвалив проект резолюції і Доповідь про політичні наслідки конфлікту в Україні, яку вона підготувала.

Крістіна Зелієнкова (Ing. Kristýna Zelienková) народилася у 1974 році у південній Моравії, закінчила школу в Угерському Градішті та університет Яна Амоса Коменського у Празі. Працювала у міжнародних готельних мережах, зокрема у США, консультувала у Бероуні у сфері туризму. Була обрана до парламенту від «руху АНО», однак через неузгодженість програми партії щодо підтримки підприємства та реальних дій (концентрація влади, протекціонізм для окремих фірм) у 2016 році покинула партію і приєдналася у квітні 2017 року до ТОП 09. Працює також у Раді Європи. Одружена, має двох синів.

Скажіть, будь ласка, коли і як Ви зайнялися українською тематикою? Зустрічалися з нею до 2013 року, коли стали депутаткою?

Я завжди цікавилася політикою у східних, пострадянських державах, спостерігала за Помаранчевою революцією і за справою Юлії Тимошенко, коли вона перебувала у в'язниці. Але сприймала це так само, як і звичайний споживач новин. Але коли я увійшла до політики, почала більш цікавитися Україною. Незабаром після того, як стала членом делегації до Парламентської асамблеї Ради Європи, відбулися відомі події на Майдані. Темою негайно зайнялася Рада Європи. Прийняли рішення, що політичний комітет, членом якого я є, зро-

бить доповідь про політичні наслідки цієї ситуації. І мені стало абсолютно очевидно, що маю кандидувати на роль доповідачки. Я відчувала якийсь зв'язок подій в Україні з тим, що сталося в нашій країні у 1968 році, коли прийшли радянські війська. Комітет майже одноголосно обрав мене, і я почала працювати над доповіддю.

Як насправді працюється над таким документом?

Два роки я регулярно відвідувала Україну і знайомилася з її історією, культурою, мовою, політикою і людьми. Мені це дуже відкрило очі і розширило горизонти. Вже могла розуміти контекст та взаємозв'язки. Я кілька разів спостерігала за виборами, і завжди проводила моніторинг не безпосередньо в Києві, а у якомусь регіоні, щоб мати можливість їздити селами і говорити зі звичайними людьми. Я була на сході від Києва, у Львові, Одесі, Харкові, Слов'янську, Дніпрі, коли він ще був Дніпропетровськом, у Маріуполі. Я була на фронті, в окопах і на блок-постах. Для мене, утім, не так уже й важливо, які місця людина відвідає, значно цікавіше було зустрічатися з людьми з різних областей. Україна сильно розділена як лінгвістично, так і географічно, і на рівні розвитку. Думки і погляди людей на заході та сході країни досить сильно відрізняються. Це було досить складно зрозуміти, і я звернула на це увагу у своїй роботі. Власне,

Під час інтерв'ю на інтернет-телебаченні DSTV.

мене особисто це сильно зворушило й у відносинах і поглядах, у тому числі й на Чеську Республіку, і нашу позицію в Європейському Союзі. Як ми весь час ту «злу Європейську Унію» критикуємо і навіть не розуміємо, що насправді завдяки їй ми зараз там, де є. І навпаки, деякі країни бачать перевагу бути членами якоїсь спільноти, яка дає нам певну економічну стабільність, і головне – безпеку, і роблять все можливе, щоб стати членами Європейського Союзу. Певною мірою через це насправді йде війна на Донбасі, через це там люди гинуть. Адже тисячі людей вже померли там, і це тільки відома кількість. Не цінуємо те, у якій безпечній країні ми, чехи, живемо. Весь час все, що є поганим, звалюється на Європейський Союз, але те, що наші міністри є некомпетентними, ніхто не бачить.

Якими були Ваші подорожі на фронт?

Безумовно, це не були ніякі екскурсійні поїздки. Наприклад, перша моніторингова подорож на Схід відбувалася в лютому 2015 року, під час битви за Дебальцеве. Я прибула до Харкова, ми поселилися в готелі біля аеропорту. Було приблизно чотирнадцять градусів нижче нуля, сніг був усюди, все замерзло, в готелі було вісімнадцять градусів, у фойє не було світла, пані на рецепції стояла в пальто. В кімнаті – не більше п'ятнадцяти градусів. Тріщини я затуляла всім, що лишень було під рукою, щоб там узагалі можна було жити, з крапа на тік лише невеликий потічок холодної води. Всі зазвичай мене перепитують про супровід задля безпеки. Ні, у нас був лише фургон, він віз мене і ще одного депутата парламенту України, і це все. Я пам'ятаю

розбиті дороги, якими їздили важкі танки і вся бойова техніка на фронт. Дороги були повністю у вибоїнах, і ще й засніжені, тільки посередині були вибиті колії, всі автомобілі їхали одні на одного, і лише в останній момент завертали убік, що не зіткнулися. Автомобіль був без мийників вікон, водій зупинявся на кожному кілометрі і кидав сніг на лобове скло, щоб його протерти. Так що пригодницька подорож. Але все-таки це було дуже важливо для мене – все бачити на власні очі.

Якими були Ваші враження від візитів в Україну і якою склалася Ваша думка?

Є речі, які доповідач повинен побачити, якщо він хоче написати добру доповідь для Ради Європи і хоче об'єктивно оцінити ситуацію. Наприклад, лікарня в Слов'янську, директор якої абсолютно змучений і сумний через те, що їм там возять поранених, до чого вони зовсім не пристосовані. Хлопці з відірваними руками і ногами. У нього був там маленький чотирирічний хлопчик, який залишився без кінцівок після ударів російського ГРА-Ду. Потім бачите там оці розстріляні будинки. Там треба їхати і говорити з тими людьми. Я розмовляла із внутрішніми переселенцями, які у той час тікали з Дебальцеве, вони мало не божеволіли, бо вийшли з облоги, але там, у тому «котлі», у них залишилися члени сімей і було неможливо їх звідти забрати. Вони страшенно нас просили зробити щось. На сході, в Донбасі, люди відчували себе весь час, кажучи дипломатично, якимсь чином маргіналізованими. Їм здавалося, що вони в дану мить не перебувають у центрі уваги політиків. А тепер, коли раптом до них

приходить політик, і до того ж з Європи, і я б не хотіла би себе якось переоцінювати, але вони раптом мали таке враження, що прийшов хтось, хто їх має врятувати. І неприбуткові організації, які працюють на українській стороні, просили нас зробити щось, щоб цих людей забрати звідти. Я відразу ж зателефонувала до ПАРЕ, щоб Анн Брассер як тодішня президентка щось зробила. Вона зв'язалася із ОБСЄ, і, дійсно, вдалося зробити зелений коридор, влаштувати перемир'я, і врятувати тих людей. Я кажу собі, що навіть якби мені у політиці не вдалося зробити вже більш нічого, то те, що нам тоді вдалося врятувати кілька десятків або сотень життів для мене є щось, на що я до смерті не забуду. Я мала ту можливість і мені це дійсно вдалося. Допомогати людям – для мене є найбільшою цінністю, і завжди було.

У Вас була можливість говорити з багатьма людьми?

Звичайно, я зустрілася із багатьма політиками, з мерами міст, наприклад, Маріуполя, або із закарпатським губернатором Москалем, навіть з президентом Порошенком. Я обговорювала ситуацію з усіх можливих сторін, щоб прийти до якогось змістовного висновку, і щоб ніхто не міг у рамках моєї роботи дорікнути, що я є упередженою або не об'єктивною. Ця робота тривала два роки і була дуже цікавою, мені багато дала, повністю змінила мій погляд на Україну, як в хорошому і в поганому іноді світлі. У кожному випадку – не є там все чорно-білим. Я – гуманістка, і дотримуюся думки, що якщо люди перебувають у небезпеці, їхньому життю щось загрожує або їм потрібна допомога,

їм треба допомогти. Особливо, коли агресор – відомий.

Як Ви відчуваєте, чи можна тут взагалі що-небудь зробити з точки зору Європи або окремих європейських держав?

Це дуже складно. На Донбасі йде війна, це факт. Те, що про це не говориться у наших мас-медіа, також факт, і, мабуть, можемо частково з'ясувати, чому. Сьогодні ми щодня бачимо, що відбувається із нашими засобами масової інформації – це просто чийсь інтерес. Ми також знаємо, як тут працює російська пропаганда. Звичайно, для Росії така ситуація, яка триває зараз у східній частині України – абсолютно ідеальна. Їй це вигідно. Для них Донбас – щось на кшталт виразки, яка випускає отруту до Європи, що її дестабілізує. Завдяки засобам масової інформації, завдяки російській пропаганді і політикам, деякі з яких схиляються то на бік Росії, то на бік України, в Європі створюються ворожі табори. Громадськість в більшості випадків сприймає те, що говориться ЗМІ. Мало хто піде вчитися кудись до бібліотеки українську історію та сучасність. Я не кажу, що засуджую людей, але це просто факт. Не всі мають на таке дослідження проблем час. Просто сприймають інформацію із мас-медіа. Але тепер про Україну в наших ЗМІ не знайдете достатньо інформації. Максимум те, що якийсь наш депутат їде на Донбас, що це погано. Він гріє свій суп, скаже, що ніяких російських солдатів він там не бачив, що там нічого такого не відбувається, і чому ми всі нападаємо на росіян і так далі. Так справді нічого не зміниться. У нас насправді замалий інтерес, щоб про Україну говорили.

Чи буде коли-небудь вирішена ситуація в Україні?

Я думаю, що це займе багато часу. Інтереси існуючого політичного класу, який є зараз в Україні, знаходяться під впливом інтересів олігархії, щоб сказати спрощено. Природно, що бізнес багатьох пов'язаний з Росією, і, звичайно, він не завжди стовідсотково «чистий». Займе дуже багато часу, перш ніж Україна стане на ноги. Необхідно продовжувати реформи і послідовно їх реалізувати. Хай це будуть закони про боротьбу з корупцією, або децентралізація, яка є дуже важливою. Деякі зміни відбуваються, але, як і раніше, повільно. Доки не буде незалежних судів, ніколи не виникне правове середовище, яке б функціонувало стандартно, так, як ми до цього звикли в Європі. Вплив олігархів на уряд, як і раніше, – великий, багато хто з них там навіть засідає. Йдеться не тільки про президента Порошенка. Зв'язок бізнесу і політики в Україні величезний. Це можна відчути навіть під час переговорів в Мінську. Якби я знала, яким шляхом вийти з цього, напевно, отримала б Нобелівську премію миру. Але цього сьогодні ніхто не знає.

Тепер всі тільки й чекаємо результатів виборів. У Франції ми це вже знаємо, тепер черга за Німеччиною, а потім вже можемо і йти далі у рішенні української кризи. Слід остерігатися російського впливу в Європі, на намагання впливати на вибори в багатьох країнах. Драматизують ситуацію нові теракти в Європі. І, звичайно, велику роль відіграють США та Дональд Трамп. Часи зараз дуже турбулентні, і ніхто не може передбачити, що відбуватиметься далі.

Як конфлікт переносять звичайні люди?

Україна має складну історію, українці протягом неї часто страждали, багато проблем приносило сусідство з Росією. Зараз в Україні понад мільйон внутрішніх мігрантів, про яких треба піклуватися. Виникає також напруженість серед людей, оскільки переселенці отримують державну допомогу, але звичайних людей, які не мають роботи, держава не забезпечує настільки щедро, тому що вони не є переселенцями. Люди, які прийшли зі сходу на захід України, іноді трохи наче чужі в своїй власній країні. Місцеві жителі на них можуть з часом мати алергію. Навіть проста людська заздрість може відігравати певну роль. Біженці зі сходу покидали домівки з тим, що конфлікт триватиме півроку чи рік. А потім повернуться. Але він вже триває три роки, і ніхто не бачить кінця. На психіку людей це впливає жакливо, як з одного боку, так із іншого, виникають внутрішні суперечки. Цим, звісно, користується російська пропаганда. Ось чому я постійно говорю, що дуже важливо якомога більше допомагати Україні і якомога швидше покласти край війні. Весь час це повторюємо, але що ми для цього робимо, як Чеська Республіка? Скажімо по совісті: нічого особливого. Згадаймо, що коли підписувалася угода про асоціацію, і ми повинні були ратифікувати її, то це було нескінченно. Але тоді так само не зовсім ідеально працювало посольство України. Я вважаю, що тепер це буде краще, бо новий пан посол – прекрасний, і я з нетерпінням чекаю, коли ми разом реалізуватимемо якісь проекти.

Які місця або які регіони України найбільше Вас зацікавили?

Україна здивувала мене своїми розмірами та гостинністю людей. Вони дуже приємні, доброзичливі, мають дивовижну кухню. Оглядаючись назад, мені найбільше сподобалося в місцях навколо Одеси і дельти Дністра. Хочу туди знову, візьму і сина. Ми хочемо поїхати через Закарпаття нижнім краєм мапи аж до Одеси. В Одеському оперному театрі я допомагала організувати концерт Павла Шпорцла. Тому що я знаю його, і він їздить в Росію на гастролі, то спитала, чи не поїхав би він в Україну. Я домовилася із паном депутатом Олексієм Гончаренком з Одеси, щоб ми там влаштували концерт.

Потім Павел надсилав мені фотографії, писав, що вже розуміє, чому я Україну так люблю, так і він зрозумів характер людей. Він їздив із прапором Європейського Союзу одеським трамваем і грав на скрипці. Але до цього тут немає інтересу у ЗМІ.

Ви перебували у двох політичних суб'єктах, від «руху АНО» до «ТОП 09». Я не питатиму про які-небудь подробиці, але мені цікаво, наскільки ці парламентські партії мають повне уявлення про ситуацію в Україні?

Що стосується «руху АНО», то там це питання не розглядалося. Тому що Україна нікому не може принести позитивні політичні очки. Маркетингові дослідження кажуть – Україна нікого не цікавить, а це значить, що цим не цікавитиметься й «АНО». Що стосується «ТОП 09», то це – проєвропейська партія, яка захищає права людини. Вона має це у своїй програмі. І саме тому цікавиться всім, що відбувається, що може поставити під загрозу Європейський Союз або якийсь чином його дестабілізувати. Карел Шварценберг в Україну їздив і їздить до сьогодні. Нещодавно він мені дзвонив із Маріуполя, що перебуває десь на блоку посту з послом. Це дуже приємно, і я ним дуже захоплююся, що він, у своєму віці, справді Україною інтенсивно цікавиться, хоче знати, що відбувається, і не має проблем туди їхати і говорити з людьми. Це варте поваги, тому що тут би це ніхто б не зробив. Ніхто. Хто би їхав в Україну? Для чого? Навіщо там їздити?...

Ви – експертка з туризму. Як виглядає туризм між Чеською Республікою та Україною? З України сюди, можливо, туристичний рух дещо сильніший, але в протилежному напрямку, я думаю, він не дуже сильний...

Знаєте, ринок це скаже сам. Туристичні агентства поступово з'являтимуться. Правдою є те, що в Україні є нерозвинена інфраструктура. Дорожня мережа справді бажає бути кращою. Але поїзди там хорошої якості. На великі відстані краще летіти літаком, але це недешево. Я думаю, що люди в кінцевому підсумку наситяться класичними напрямками, такими як Франція, Італія, вони захочуть і в рамках Європи відкривати щось інше. І мене особисто Східна Європа останнім часом дуже зацікавила. У минулому році влітку я провела місяць в балтійському регіоні у наметі. Тепер хотіла б повернутися до України, а також поїхати до Грузії та Вірменії. Чудові кавказькі країни! І це те, чого люди не знають. Їм здається якоюсь зовсім незрозумілою ідея приймати Грузію до Європейського Союзу... Боже мій, де це? Тим не менше, вона теж – частина європейської культури та історії. Я не хочу звинувачувати людей у невігластві. Але це – також і завдяки засобам масової інформації. Завдяки тому, як все

представлено на телебаченні. Це, як і раніше, наразі найпотужніший носій інформації, який впливає на громадську думку. **Як Ви гадаєте, чи є в Чехії якась сила, яка б могла зрушити з місця сьогоденне загальноприйняте сприйняття України? Маю на увазі сприйняття України як партнера, на якого можна розраховувати. Ми маємо частину спільної історії, культурні зв'язки, її частина була у недавньому минулому частиною нашої країни. Якщо спростити, щоб ми на українців не дивилися лише як на будівельників чи трудових мігрантів.**

З розумінням України в нашій країні ми, можливо, зрушимо з місця. Я намагаюся робити для цього максимум. Зараз готуємо у Зліні, у віллі Томаша Баті та з Фондом Томаша Баті засідання з підприємцями. Ми запросили туди посла України, щоб він міг розповісти про свою країну. Щоб пояснити, що це країна, яка має потенціал, культурний, економічний і технологічний. І трохи ту обізнаність поширив тут серед інших. Це копітка робота, і ми не повинні відмовлятися від неї. Розмовляти з людьми, розмовляти з політиками. А інакше це неможливо. Важливо й створювати політичний тиск. Це – наше завдання в Раді Європи, тобто європейській інституції, яка має набагато більший сенс. Щось одне те, коли говорить Чеська Республіка сама, і щось зовсім інше, коли говорить установа, в якій двадцять сім держав-членів. Це вже має соліднішу вагу. З українськими та іншими, скажімо так, приятельськими парламентаріями з інших країн ми робимо для підтримки України найрізноманітніші речі. Це створює політичний тиск. Коли я організовувала ланцюгове голодування за визволення Савченка, я робила це на європейському рівні, щоб надіслати належний сигнал до російської Думи.

Яке б послання Ви б надіслали людям у Чехії і Україні сьогодні? Що б Ви хотіли, якби у Вас була можливість, сказати?

Українцям би я побажала отримати розумний уряд, щоб, нарешті, перейшли до демократії на практиці і в повсякденному житті, а не тільки у намірах. І чехам би, мабуть, побажала розумного уряду. Головне, щоб вже зараз добре подумали, за кого голосувати. Я думаю, що це зовсім не кліше, коли кажуть, що ці вибори матимуть вирішальне або важливе значення. Дуже боюся, що ми не опинилися під контролем або у хвості іншої держави, яка не є демократичною, хоча назовні так себе презентує.

Опубліковано чеською на порталі «Муса Україна».

Автори є українцями, науковцями факультету соціальних наук Карлового університету у Празі

О. Августина Волошина буде беатифіковано?

19 липня цього року, в день 72-річчя смерті найвизначнішої постаті Закарпаття першої половини 20-го століття, отця Августина Волошина. Після насильного вивезення з Праги до СРСР він помер у Бутирській тюрмі НКВД в Москві на 52-ий день після ув'язнення і допитів. В Ужгороді на його символічній могилі на колишньому міському цвинтарі (нині в ареалі Музею народної архітектури) відбулася поминальна панахида, яку відслужив владика Мілан Шашік разом з іншими священниками. Після панахиди учасники перемістилися в Ужгородську греко-католицьку Богословську академію ім. Теодора Ромжі, де відбулася наукова конференція присвячена різним етапам та спектрам життя і діяльності о. А. Волошина. На конференції прозвучало понад двадцять доповідей виголошених представниками наукових установ, церковної та світської влади.

Основну доповідь «Постать А. Волошина – епоха в історії Греко-католицької церкви, нації – та державотворення на Закарпатті» зачитав Олександр Пагіря. Лідія Ходанич розповіла про педагогічну діяльність о. А. Волошина, Наталія Ребрик – про Волошина як письменника і літературознавця, патрона Пласту, Сергій Федака – про Волошина як журналіста і видавця, Іван Ребрик – про оцінку Волошина українськими та зарубіжними діячами тощо. Ґрунтовними були доповіді священників з різних закарпатських парафій: Василя Носа, Івана Ісаєвича, Михайла Михайльця, Тараса Ловски, Василя Зейкана та інших. Пряшівщину на конференції представляв автор цих рядків доповіддю «Августин Во-

лошин в еміграції та його праця в Українському вільному університеті у Празі», що охоплювала останній період його життя та діяльності (1939-1945). Цікавими були спогади про о. Волошина Оксани Ганич та Володимира Шелепця. Майже усі виступи були побудовані на нових, досі невідомих матеріалах. Постать о. Августина Волошина об'єднала дії і помисли мирян і кліру Мукачівської греко-католицької єпархії та Львівської Митрополії УГКЦ. Постать отця вшановують і православні – зокрема про його віхи життя і творчості писав архімандрит Віктор Бедь.

За підсумками конференції одностайно було прийнято й засвідчено особистими підписами Звернення до Митрополита Львівської Митрополії УГКЦ Кир Ігоря Возняка та правлячого єпископа Мукачівської греко-католицької єпархії Кир Мілана Шашіка з проханням про активне сприяння в міру можливостей і компетенції справі успішного завершення архієпархіального етапу беатифікації о. Августина Волошина й спрямування її на Ватиканський етап беатифікації. Так на Закарпатті розпочався процес благо речення, тобто першого етапу проголошення за святого Слугу Божого Августина Волошина, який за вірність Богові і Церкві поклав найбільшу жертву – своє життя. Тут же було оприлюднено список дванадцяти осіб, готових дати свідчення для беатифікації священномученика отця-прелата А. Волошина.

Микола Мушинка

КРИЗА

«ЄВРОБЛЯХ»

Чому авто у Європі втричі-вчетверо дешевші, ніж в Україні?

ТЕКСТ: Станіслав ЯСИНСЬКИЙ, Наталка ВОЛОСАЦЬКА

Українських водіїв усе більше дратують європейські автономери. Частина українців їм дуже раді, бо недорого купили авто за кордоном і не мусять навіть реєструвати його в Україні, а це теж економія. Іншу частину водіїв ці так так звані «поляки» й «литовці» страшенно дратують. Бо не несуть ніякої відповідальності, навіть за аварію: кинув машину – та й усе. Держава грає взагалі якусь третю гру. Настрої закипають. Уже пролунали постріли.

Автівку керівника громадської організації «Євроавтосила» Олега Ярошевича знайшли в полі, далеко від дороги. На авто – сліди від куль. Стріляли з травмат. «Я розумію, що це просто фактор попередження, не більше і не менше. Тому що ми залізли на ту територію, де володіння цим бізнесом є вочиною декількох сі-

мей. Мільйонерів. Мільярдерів», – говорить Ярошевич.

Все це – через «бляхи»

Так уже рік у народі називають єврономери. За неофіційною інформацією, щомісяця до України своїм ходом чи на причепах заїздять 50 тисяч машин – з Європи, Білорусі, Росії. Зустрічаються навіть курйозні – «Порш Кайен» потрапив в аварію з номерами невідомої Придністровської республіки в Молдові.

Чому 30-річна «Лада» на українських номерах в Україні коштує стільки ж, скільки «Ауді» початку 2000-х у Польщі чи Литві? Наші громадяни вже давно зрозуміли – всюди поза українськими кордонами вживана машина коштує втричі-вчетверо дешевше. Скажімо, на одному з литовських ринків «Фольксваген Шаран» коштує 1 тисяча євро, а на українських номерах на київському автосайті – від 5 тис. доларів і дорожче. Уся проблема – в податках і зборах, про які вже забули не лише в Європі, але і в колишньому СРСР. Усі вони складаються в слово, від якого волосся дибки – розмитнення.

Для прикладу беремо вже згадуваний «Фольксваген Шаран», який у Литві коштує тисячу, але в Україні – п'ять тисяч. Рахуємо на спеціальному калькуляторі: ввізне мито – 10%. Податок на додану

вартість – ще 20%. І найбільший з цих податків – акцизний збір – він вираховується залежно від типу пального та об'єму двигуна. Отже розмитнити старий «Шаран» за 5 тисяч доларів мало би коштувати ще 8,2 тисяч. Тобто все разом – більше 13 тисяч. Ти купив машину за кордоном і хочеш її узаконити – то мусиш подарувати державі ще одну, але набагато кращу.

Львів, весна цього року

Аби показати всю безглуздість ситуації, громадські активісти купили старий «Запорожець». «Майже без жодних проблем ми його завезли в Польщу, де за два дні ми його розмитнили і поставили на польський облік», – говорить автоактивіст Михайло Катрук. Польське розмитнення коштувало 350 доларів. Тепер же, щоб повернути цей «Запорожець» до України і поставити його на українські номери, лише митні платежі складуть 3,2 тисячі доларів за ринкової вартості такого авто в 200-300 доларів. 1000% вартості треба заплатити виключно за розмитнення.

Але це ще не все. Від липня минулого року в Україні зменшили мито на автомобілі, молодші 2010 року. І разом з цим заборонили розмитнювати машини, старші за цей вік. Але українці звикли оминати закон. Тобто «Фольксваген» 1999 року, в якому б прекрасному стані він не був, до України може заїхати лише на правах транзиту – тобто заїхав, а через 5 або 10 днів, залежно від розміщення митного

посту, потрібно знову перетинати кордон. Усі ці багатогодинні черги на західному кордоні України – ознака тотального припинення її громадян, які змушені виконувати безглуздий закон.

Ті, хто писав Митний кодекс, мабуть, забули про Конституцію, де сказано, що в Україні громадян не дискримінують. Чомусь іноземець може завезти до України вже згадуваний «Фольксваген» і не на 10 днів, а на цілий рік. Саме так до України вже заїхало, за різними даними, від 500 тисяч до трьох мільйонів автомобілів.

Митний кодекс обходять досить просто: західна фірма приганяє авто до України і надає українському громадянину довіреність на керування цим транспортним засобом. А сам українець називається співробітником цієї фірми. «Дійсно, людина, яка їздить на цьому автомобілі, не є власником транспортного засобу. Дійсно, вона має доручення в різній формі на право керування. Але володіння і керування – це різні норми, скажемо так», – каже керівник ГО «Євроавтосила» Олег Ярошевич.

Штрафи

Громадські організації на кшталт «Євроавтосила» проводять спеціальні семінари для покупців європейських машин. Люди вчать спілкуватися з поліцією, митниками. Наголошують на дотриманні правил дорожнього руху. Проте інші юристи

вважають цю схему незаконною. «Ввіз іноземець і передав українцеві в користування. І водій користується авто на території України. Але давати в користування не можна. Навіть якщо припустити, що це є 3 мільйони автомобілів, це три мільйони водіїв, які свідомо ввезли автомобілі на територію України, розуміючи, що вони будуть порушувати вимоги закону. Якщо особа йшла на такий ризик, вона розуміла, що готова нести таку відповідальність. Я не бачу іншого виходу, окрім понесення відповідальності», – говорить автоюрист Богдан Глядик.

Держава, що спонсорує дорожній автопром і недоотримує в бюджет колосальні гроші, все активніше погрожує

автолюбителям, які не хочуть за все це платити. Президент дав команду зупинити сірі схеми. Суди вже почали накладати шалені штрафи на власників «євроблях». 300% від несплаченого розмитнення – 420 тисяч штрафу. Хоча насправді поки що засуджують лише тих, хто вчасно через рік не виїхав за кордон.

Нині на «євробляхах» Україною їздять більше двох мільйонів авто. Противники єврономерів скаржаться – будь-яке серйозне ДТП за їхньої участі – і винуватця не знайти. Крім того, ці машини нерідко ще й страхують за сірими схемами, відтак компенсацію постраждальшій стороні чекати марно. Заважають «євробляхи» і введенню автоматичної системи штрафів. Бо на кого виписувати той штраф, не відомо, а отже порушувати правила скільки завгодно.

Легалізація

Борці з «бляхами» лякають, що Україна перетвориться на велетенське автозвалище Європи. Утім, вони мовчать про металобрухт у вигляді десятків тисяч «ВАЗів», «ЗАЗів», які змушені жити вічно у вигляді переварених-напівгнилих, зате абсолютно легальних, автозомбі. З іншого боку українська великовузлова автозбірка – це робочі місця, яких стане менше, якщо купуватимуть іноземні вживані машини. І нарешті – соціальна несправедливість:

одні українці заплатили всі акцизи і збори, інші їх обійшли. «Державі буде важко вирішити цю проблему. Тому, мені здається, що краще зараз боляче це зробити, краще відрізати руку і зберегти весь організм», – говорить автоюрист Богдан Глядик.

Чому б не легалізувати ці машини? Автоактивісти розробляють власний законопроект, який скасує драконівську заборону на ввезення іномарок, старших за 2010 рік. І разом з тим дозволить їх розмитнювати за помірною ціною. «Від 500 до 300 доларів – це ціна, яку ми будемо пропонувати в законопроекті», – зазначає керівник ГО «Євроавтосила» Олег Ярошевич.

Та державні чиновники не налаштовані на жодні компроміси. «З моєї точки зору, будь-яка «легалізація» в цьому випадку буде неправильним рішенням. Це буде нечесно відносно до законослухняних громадян, що купують автомобілі у законний спосіб. А крім того, бюджету буде заподіяно значної шкоди. З моєї точки зору, рішення проблеми повинно полягати в площині виконання чинного законодавства, а не його зміни», – зазначив начальник Київської митниці Сергій Тупальський.

Ось вона – рука, яку пропонують відрізати. Студенти, дрібні бізнесмени, небагаті батьки сімейств. Їхній європейський номер може стати номером їхньої кримінальної справи.

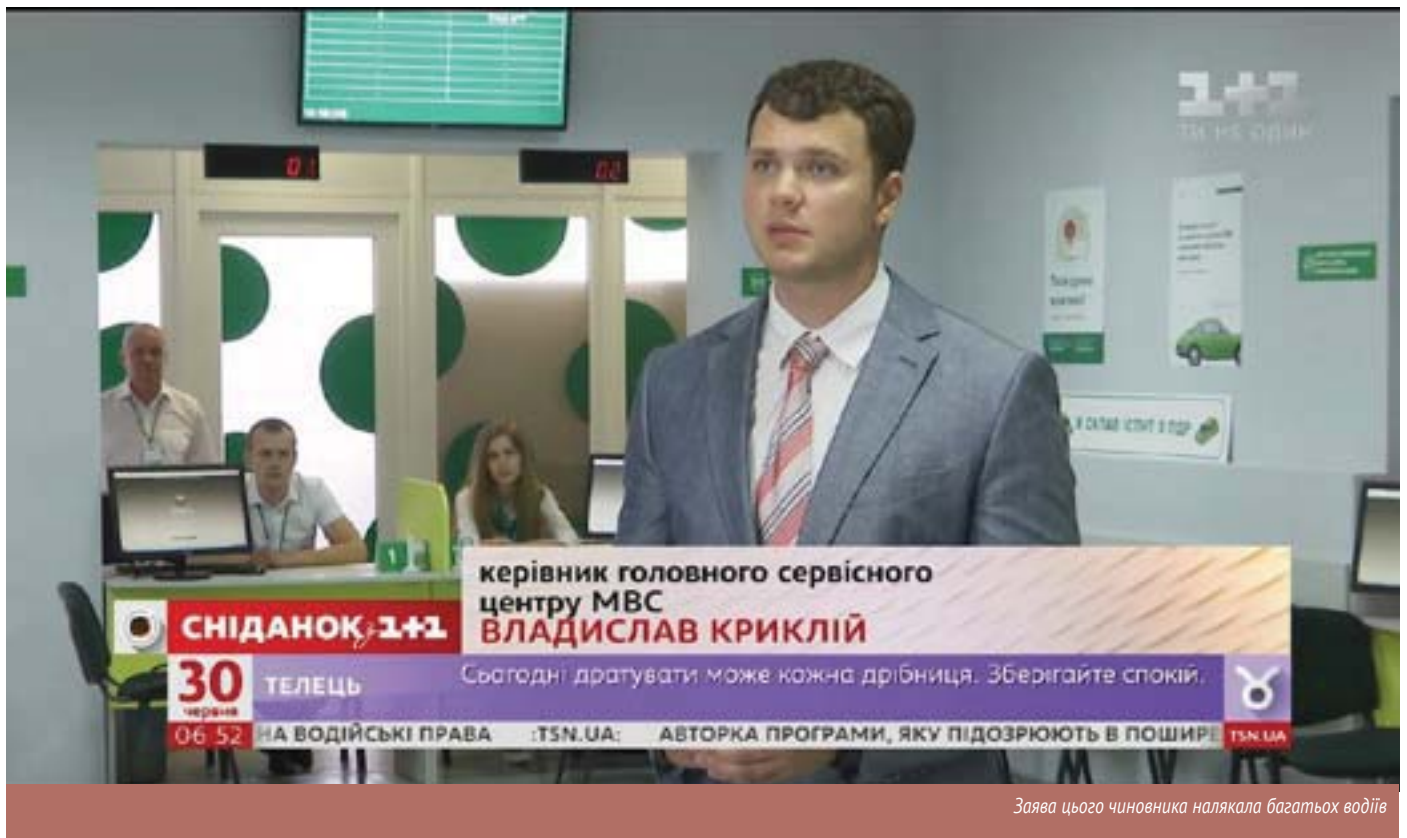
6 вересня активісти планують зібрати 100 тисяч автовласників на бляхах під Верховною Радою. Всі вони готові сплатити державі помірну суму і легалізувати власні авто. Спроби громадян розірвати кругову поруку держави та автомобільного лобі можуть розігріти політичну кухню так, що мало не здасться нікому.

ТСН

Права для ЄС

Чи зобов'язує асоціація міняти посвідчення водія?

ТЕКСТ: Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ

«З 1 січня 2018 року міжнародні українські водійські права припинять діяти на території країн Євросоюзу» – подібні повідомлення рясно розійшлися нещодавно українським медіа-простором. З них випливало, що апокаліпсис має статися через виконання Україною своїх зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію, і посилалися на керівника Головного сервісного центру МВС України Владислава Криклія.

Україна, мовляв, повинна до кінця року перейти на «європейські» посвідчення

водія. Більше того, за словами Криклія, українські водії уже зараз не можуть в'їздити до ЄС зі старими ламінованими «правами», які не містять терміну дії і їх не приймають на стороні ЄС. Стверджувалося, що восени має розпочатися видача нових посвідчень водія, з якими після Нового року і можна буде їздити в ЄС. Українці мали ставати в чергу і оформляти права ціною 201 грн за штуку.

Але що виявилось насправді?

Угода про асоціацію справді містить положення щодо приведення Україною во-

дійського посвідчення у відповідність до стандартів Євросоюзу. А саме – впровадження відповідного закону ЄС – Директиви Ради № 91/439/ЄЕС від 1991 року, модернізованої 2006-го іншою директивою, 2006/126/ЄС. Вона постановляє, наприклад, що водійські посвідчення для категорії В можуть бути чинними максимум 15 років, для професійних категорій – 5 років. Передбачено електронний чіп як запобіжник від підробки. Йдеться і про необхідність регулярного медогляду, про який також згадують в МВС. Втім,

згодом Владислав Криклій уточнив, що Україна не зобов'язана запроваджувати норми щодо посвідчення водія. «Як і усі директиви, вона несе рекомендаційний характер. Ми розглядаємо рекомендовані норми, їх імплементацію та форму введення в Україні, – підкреслив він. – Головний сервісний центр МВС працює над пропозиціями щодо відповідних законодавчих змін та запропонує їх на розгляд парламенту вже восени».

Друге.

Навіть якщо «європейського» типу посвідчення водія будуть схвалені для видачі в Україні, це не означатиме неможливості поїздок до ЄС із нинішніми правами. Це «стосуватиметься лише тих, хто у майбутньому буде отримувати посвідчення водія вперше або вже замінюватиме їх після прийняття таких норм, – каже Криклій. – В Україні вже видаються національні посвідчення водія, які відповідають частково нормам ЄС. А оскільки закон зворотної дії не має, то у разі прийняття нами нових норм громадяни не повинні будуть міняти посвідчення водія у терміновому порядку».

Згадана директива в ЄС набула чинності у січні 2013 року. В ній жодним словом не сказано про те, що стають недійсними для руху в Євросоюзі всі попередні водійські посвідчення. У документі записано: «Будь-яке право на керування, надане до 19 січня 2013 року, не може бути скасоване або жодним чином не закріплене положеннями цієї директиви». Рекомендаційний характер директиви діє для України, і її призначено насамперед для внутрішнього вжитку країнами ЄС. «Правила, що стосуються посвідчень водія, є суттєвим елементом спільної транспортної політики, внеском у покращення безпеки на дорогах, полегшення вільного руху осіб, які обирають проживання в іншій державі-члені, аніж та, що видала посвідчення», – так обґрунтовано нововведення. Тобто, на практиці нововведення стосуються насамперед тих водіїв, які є громадянами країн-членів ЄС і постійно проживають в іншій країні. Угодою про асоціацію між ЄС та Україною не передбачено таких можливостей для українських громадян – а для короткострокових поїздок, знову ж, цілком достатньо нинішніх водійських посвідчень.

«Права» без терміну дії – як бути з ними?

Окреме питання – чи можуть їздити до ЄС власники старих ламінованих прав без терміну дії? Владислав Криклій прямо на це не відповів. «Сьогодні в Україні видають національні посвідчення водія, приведені до міжнародних стандартів та якими можна користуватися в Україні та за кордоном, а також міжнародні посвідчення водія, відповідно до дії Женевської та Віденської конвенцій про дорожній рух», – написав він на запит

На короткострокові поїздки до ЄС вистачить прав попереднього зразка, для проживання – доведеться поміняти. Ілюстративне фото.

«Європейської правди». «Національні посвідчення водія останнього зразка – пластикові, вони містять повну інформацію про власника, дату видачі та термін дії і саме ними можна користуватися на території ЄС», – лише натякає він на неможливість користуватися за кордоном безстроковими посвідченнями.

Згідно з Міжнародною конвенцією про дорожній рух, посвідчення водія справді повинне мати термін дії. Але обов'язковою ця вимога стала 29 березня 2011 року – і стосується посвідчень, виданих державами-учасницями саме після цієї дати. Згідно зі статтею 43 конвенції, видані раніше документи і надалі мають визнаватися. Контроль на кордоні ЄС не передбачає перевірку посвідчень водія – прикордонники та митники дивляться лише техпаспорт на авто.

Про що свідчить ця історія?

Чіновники повинні максимально точно роз'яснювати подібні чутливі питання, уникати невірних трактувань і не давати приводів для підозр щодо певних корисливих мотивів. Зрештою, щоб не дискредитувати ідею європейської інтеграції загалом та належного виконання Угоди про асоціацію зокрема. Раніше з боку МВС уже були спроби «стимулювати» водіїв масово міняти «права» та державні номери – і це так само обумовлювалося потребою виконувати міжнародні зобов'язання. Найгучніша історія мала місце 2011 року – з подачі тодішнього очільника МВС Анатолія Могильова. Він заявив, що згідно з вимогами згаданої вище Міжнародної конвенції з дорожнього руху водіїв зі старими «правами»

без терміну дії з 29 березня 2011-го за кордон не пускатимуть і такі посвідчення треба терміново поміняти. Однак заява Могильова швидко виявилася примітивною брехнею: найпізніше з 29 березня 2011 року всі держави-учасниці конвенції повинні були почати видавати посвідчення водія з зазначенням у них адмінтерміном – а не міняти чинні. Зрештою, тоді МВС визнало власну дезінформацію і офіційно підтвердивши: з ламінованими правами без терміну дії можна продовжувати їздити за кордон. У нинішньому МВС це заперечують, хоча у конвенції відтоді нічого не змінилося.

Наступна спроба «розведення» трапилася 2015 року. Тоді у МВС вигадали нову казку – мовляв, виконання євроінтеграційних зобов'язань передбачає перехід на нові реєстраційні автономери. «Батьком» скандалу став тодішній заступник міністра внутрішніх прав Сергій Чеботар. «Нові номерні знаки країн Європи, які використовуються на етапі набуття членства в Європейському Союзі, в Україні будуть введені вже з 31 березня цього року», – заявив він, пішовши у своїх фантазіях навіть далі за асоціацію з ЄС – прямісінько до членства. «В Угоді про асоціацію немає жодних норм щодо зовнішнього вигляду реєстраційних номерів автомобілів. Навіть в ЄС немає гармонізації з цього приводу», – заявили у тоді у представництві ЄС в Україні.

Автор – журналіст-міжнародник, експерт «Європейської правди»

Чехія стане безпечнішою?

Новий Закон про перебування іноземців
– ляпас правам людини і гальмо інтеграції

ТЕКСТ: Адела ЮРЕЧКОВА

Десятки років були іноземці в Чеській Республіці на узбіччі інтересів політиків, засобів масової інформації та широкої громадськості. З міграційною кризою та страхом, який поширюється чеським суспільством, багато політиків побачило потенціал, як у шостій найбезпечнішій країні світу привернути увагу виборців на тему безпеки. Тому вони витягли тему міграції на найвищі щаблі своїх пріоритетів і за допомогою цього вийти нагору політичними сходами.

Невдовзі слова про необхідність посилення захисту від мігрантів, бо вони, мовляв, загрожують безпеці, якими деякі політики часто перебирали під час публічних виступів і у засобах масової інформації, перейшли у дію, точніше – в законодавчу реальність.

Результатом стала нова поправка до Закону, яку після попереднього відхилення Сенатом наприкінці червня прийняла нижня палата депутатів. Йдеться не настільки про саму поправку, яку відомства і експерти обговорювали понад рік, скільки про пропозиції змін, «приліплені» деякими депутатами під час обговорення в парламенті. Деякі з них серйозно обмежують права іноземців, які проживають у Чехії, і суперечать конституційному та європейському праву. На це навіть звертали увагу Чеська адвокатська палата, Урядова Рада і Міністерство юстиції.

Безпека по-клучківськи

Найбільше нових пропозицій змін до закону надав депутат від соціал-демократів Вацлав Клучка, а готували ці пропозиції у кабінетах Міністерства внутрішніх справ. Аргументували, звісно, необхідністю посилення безпеки. Подекуди навіть недостойне обговорення поправок у парламенті показало, що розуміння різниці між біженцями без документів та іноземцями, які цілком законно проживають у Чехії – знаходиться нижче розумової здатності значної частини депутатів. Закон присвячений лише тим іноземцям, які працюють, навчаються, займаються бізнесом чи проживають із сім'єю у Чехії. Особливо він стосується громадян країн, що не входять до ЄС: України, В'єтнаму, США тощо. Хоча цей факт неодноразово підкреслювався під час дискусії, деякі

депутати у своїх виступах продовжували галасувати про міграційну кризу.

Звісно, хіба це не правильно – прагнути до зниження рівня злочинності у Чехії? Рішуче так! Але для досягнення цієї мети депутати мали б прийняти абсолютно інші закони. Багато разів переглянутий та перероблений Закон про перебування іноземців №326/1999 із загальною безпекою має мало спільного. Як, наприклад, покращує безпеку громадян Чехії обмеження можливості іноземців захищатися від протиправної поведінки роботодавця? Бо будь-яке, навіть незаконне, звільнення одразу ж позбавляє його дозволу на проживання? Чи спокійніше спатимуть чеські громадяни, якщо поправка з 2-х до 5-ти років збільшила період, протягом якого іноземець отримує право зайнятися бізнесом і змінити мету свого перебування на підприємницьку? Навпаки ж, підприємливі іноземці приносять доходи в державну казну і надають нові робочі місця. Не менш важливими є також працівники-іноземці – особливо в той час, коли фірми неспроможні на внутрішньому ринку праці знайти достатню кількість працівників. Тому поправки критикували і найбільші економічні союзи в Чеській Республіці, Торгово-промислова палата і Спілка промисловців та транспортників.

Захищати ув'язнених «нелегалів» буде нікому

Безпечнішою Чехія не стане навіть після того, як депутати видалили пропозицію запровадити нагляд прокуратури над ізоляторами для затриманих іноземців, що повинно було б забезпечувати дотримання прав іноземців, позбавлених волі. Для чехів, які відбувають покарання у в'язниці, такий нагляд є абсолютно очевидним, незважаючи на те, за наскільки серйозне покарання вони «сидять». В ізоляторі, який має ту ж природу, як і в'язниця, іноземці часто опиняються тільки через те, що мають недійсну чи анульовану візу, а про дотримання їхніх прав у даній установі тепер жоден незалежний орган не дбатиме.

Просто проти інтересів громадян Чехії, принаймні тих, чийм чоловіком, дружиною чи іншою близькою людиною є іноземець, є унеможливлення звертатися із проханням про зміну мети перебування, у разі

наявності так званого «виїзного наказу». Такі накази видаються іноземцям у разі скасування дійсності дозволу на перебування. Це може статися, наприклад, із іноземним студентом, який завів чеську партнерку і у них народилася дитина, а він не складе іспитів і покине навчання, щоб піти працювати й утримувати родину. Однак формально метою його перебування у Чехії залишається навчання, і це, з погляду відповідних органів – значне порушення. Раніше він би міг звернутися по зміну мети перебування з навчальної на сімейну, але тепер він повинен буде їхати геть з Чехії і пробувати отримати нову візу в консульстві в країні свого походження.

Безпідставні зміни

Аргументація про покращення безпеки кульгає і на іншій нозі. За даними Науково-дослідного інституту праці і соціальних справ Чехії, в 2015 році була підтверджена участь іноземців у 7,2 відсотках розкритих злочинів. У більшості випадків йшлося про громадян ЄС. Громадяни «третіх країн», які становлять у Чехії становлять 3,3 відсотка населення, мали на совісті лише 2,7 відсотка злочинів, і рівень їхньої кримінальності – нижче середнього по всій країні. Чому МВС і депутат Клучка – якщо вони дійсно переймаються боротьбою зі злочинністю – переписують закон, який регулює перебування саме законослухняної і не надто проблемної групи людей?

Сам депутат Клучка неодноразово посилався на результати і рекомендації минулорічного Аудиту національної безпеки. У його розділі про міграцію читаємо, що доповідь основним потенційним ризиком вважає масову, неконтрольовану міграцію, організовану злочинність та неуспішну інтеграцію. Та жодної із цих сфер пропозиції Клучки не стосуються. Аудит тільки одного разу згадує, і дуже незначено пропонує «посилити функції безпеки процесу імміграції» в поправках до Закону про іноземців. Якщо розроблені та схвалені зміни стосуються цієї рекомендації, то це, м'яко кажучи, «творча» інтерпретація. Ба більше – та сама поправка одну важливу для безпеки річ усунула із закону: вона скасувала обов'язок особистої співбесіди із потенційним іммігрантом при поданні заявки на візу у консульствах.

Недержавні організації протестували проти нововведень. Фото з одного із попередніх мітингів.

Поплатитися можуть прості громадяни Чехії...

Певні частини нових поправок йдуть навіть у прямо проти духу аудиту. У його вступі читаємо: «Міграція є природним, постійним історичним явищем і нагодою для мігрантів, приймаючої країни й країни походження. Міжнародна торгівля, іноземні інвестиції, навчання за кордоном, міжнародні професійні стажування, висококваліфіковані іноземні працівники або, навпаки, низько кваліфікована робоча сила, керівники транснаціональних корпорацій, а також культурна і наукова міжнародна співпраця – все це дуже тісно пов'язано з міграцією. Значне обмеження або, можливо, навіть припинення імміграції було б економічною загрозою і призвело б не тільки до втрати конкурентоспроможності, але – в контексті принципу взаємності – досить імовірно вплинуло б на свободу пересування громадян Чеської Республіки».

Аудит звертає увагу на те, про що в нинішній Чехії не надто говорять – що за жорсткий підхід до імміграції в кінцевому підсумку високу ціну можуть заплатити самі ж громадяни Чехії. Поруч зі згаданими економічними наслідками і обмеженнями для чеських громадян, які виїжджають за кордон, цією ціною може бути також обмеження прав усіх і підрив успішної інтеграції. Півмільйона іноземців, які проживають у Чехії, не рухаються у вакуумі – вони є членами чеського суспільства, переплетеного нитками соціальних, сімейних та трудових відносин.

Гостинність до іммігрантів, поруч із їхнім власним зусиллям, є істотним фактором успішної інтеграції. Необгрунтовано обмежувальний підхід до іноземців посилає їм чіткий сигнал: ця країна не хоче приймати вас до свого центру, в Чехії ви є і будете залишатися людьми нижчої категорії. Водночас, якщо умови вашого перебування в Чехії встановлені так суворо, що перспектива довгострокового чи постійного проживання є доволі примарною, наскільки доцільно пробувати інтегруватися в країні?

Авторка є координаторкою адвокатської та комунікаційної стратегії Програми з міграції товариства «Людина в скруті».

Нові зміни до Закону про перебування іноземців

Інформація від неурядових організацій, що працюють з мігрантами

ТЕКСТ: Маша ВОЛИНСКИ

1. Зміна мети перебування на бізнес візу

Якщо Ви перебуваєте в Чеській Республіці на основі дозволу на довгострокове перебування менше 5 років і розглядаєте можливість зміни мети перебування на підприємництво, Вам доведеться зачекати: Ви не зможете змінити мету перебування раніше, ніж за 5 років проживання в ČR.

2. Процедура відкликання дозволу на проживання

Якщо МВС розпочало щодо Вас процедуру відкликання дозволу на проживання, негайно зверніться за юридичною допомогою. Якщо Ви отримаєте рішення про скасування дозволу на перебування, подавайте апеляцію.

3. Зміна роботодавця

Якщо Ви перебуваєте в Чеській Республіці на основі «карти працівника» і збираєтеся звернутися до Міністерства внутрішніх справ по дозвіл на зміну роботодавця, не зволікайте з цим. Після вступу у дію поправок до Закону цей процес буде складнішим – як правило, необхідно буде надати документ від Вашого роботодавця, що попереднє місце роботи зберігається.

4. Заявка на постійне місце проживання з фіксованого перебування

Якщо Ви перебуваєте у Чехії на основі так званого фіксованого перебування (у паспорті наліплена відповідна перехідна етикетка) і маєте намір подати заяву на постійне місце проживання, то з поправкою до Закону Міністерство спочатку має зачекати на позитивний результат Вашої заяви на дозвіл довгострокового перебування, і тільки після цього розглядатиме Вашу заяву про дозвіл на постійне місце проживання.

5. Члени сім'ї, які не мають дозволу на проживання

Якщо Ви є членом сім'ї громадянина Чеської Республіки та перебуваєте тут без дозволу на проживання або на основі в'їзного наказу, Вам доведеться покинути країну. Приїхати до Чехії знову Ви зможете тільки на короткий термін або отримавши візу у консульстві. Якщо Ви опинилися у такій ситуації, зверніться по допомогу до юриста! Важливо, щоб цей процес міг бути оскаржений у суді.

6. Постійне місце проживання для повнолітньої дитини-утриманця

Якщо у Вас є дозвіл на постійне місце проживання в Чехії і дитина у віці до 26 років, яка вчиться, і Ви хочете подати заяву на постійне місце проживання дитини

з метою об'єднання з Вами (навіть якщо дитина ще не перебувала в країні понад 5 років), то їй доведеться чекати до 5 років і подавати заяву самостійно. Така можливість є тільки у неповнолітніх дітей (до 18 років).

7. Заява на отримання дозволу на толероване перебування

Якщо Ви проживаєте в Чеській Республіці на основі довгострокової візи з метою толерованого перебування («vízum za účelem strpění robytu») і хочете подати заяву на отримання «карти працівника», доведеться чекати 3 роки – новий Закон не дозволяє подавати заяву на зміну з толерованого перебування на «карту працівника» раніше, ніж через 3 роки толерованого перебування, а у випадку об'єднання сім'ї – тільки після 6 місяців перебування на території ČR.

8. «Карта працівника» для співвласників, директорів або членів кооперативу, які водночас працюють у компанії або кооперативі

Якщо Ви є директором або співвласником компанії або членом кооперативу, і в той же час там працюєте в сфері діяльності цієї компанії, маєте для цього «карту працівника» і дозвіл на роботу, зверніться терміново по зміну мети перебування, наприклад, на бізнес-візу, або по згоду на зміну роботодавця. Ви не зможете працювати на «карту працівника» у компанії, в якій Ви є директором або співвласником. Міністерство Вам таку карту більше не продовжуватиме. Навіть буде неможливо змінити на дозвіл з метою підприємництва, якщо термін Вашого перебування в Чеській Республіці становить менше 5 років.

Авторка є координаторкою комунікацій Консорціуму недержавних організацій, які працюють з мігрантами.

Заробітчани – готуються до посиленого контролю поліцією ваших документів на будівництвах, у гуртожитках та на ринках. Ілюстративне фото.

Сергій Лойко Рейс

Автор бестселера «Аеропорт», російсько-американський фоторепортер і журналіст Сергій Лойко написав новий роман на тему російсько-української війни – «Рейс», у центрі якого – збитий на Донбасі «Боїнг». Представляючи нову книгу, видану тим самим видавництвом «Брайт букс», Сергій Лойко визнав, що попередній його твір, «Аеропорт», в Америці «не пішов» – на відміну від України, де напівдокументальний роман про Майдан і оборону ДАПу став найпродаванішою книгою 2015 року. Автор зібрав кошти на «Кікстартері» та залучив відомого перекладача Александра Сігалю. Проте «книга ще не вийшла. Вона перекладена англійською мовою, і ми працюємо зараз з американськими й англійськими видавцями, щоб зацікавити їх цим перекладом... Але два відгуки я отримав недавно з двох світових видань – що «книга дуже хороша, нам подобається, та вона не для нашого читача, – розповів Сергій Лойко. – І, на жаль, ця тема американців не хвилює». Натомість роман «Рейс», очікує Лойко, зацікавить «всіх людей у всьому світі», адже цей твір – значно менш «воєнний», не політичний. В основі сюжету лежить реальна історія збиття бойовиками «ДНР» малайзійського «Боїнга» рейсу МН-17, але це – трилер і детектив. Його головний герой – колишній корумпований «мент», що переховувався в Америці і чекав на зустріч із сім'єю. Марно. Літак, у якому була його родина, збитий над Донбасом, і герой, з надією знайти та покарати винних, починає власне розслідування. Сергію Альохіну (головному герою) було плювати на цю війну, але вона прийшла до нього додому. Сергій Лойко каже, що книга приверне увагу тих, кого війна на Донбасі не цікавить. За словами Лойка, його російські друзі, які вже прочитали роман «Рейс», високо оцінили твір, назвавши його «енциклопедія русского міра». У романі дуже багато персонажів – не юрби, а добре виписаних індивідуальностей, зокрема бойовиків «ДНР/ЛНР», яких автор-журналіст бачив зблизька. Від археолога-романтика «русского міра», котрий воює на Донбасі, до серійного вбивці, що зберігає вдома банку з людськими очима.

Лойко «вгадав» роль у трагедії МН17 російського офіцера «Хмурого» (Дубінського), якого вираховували ОСІНТ-розслідувачі. Хоча «Рейс» вийшов російською мовою в Україні, Сергій Лойко отримав три пропозиції екранізації книги, дві з яких – зі США. Вже існує синопсис «Рейсу» ан-

глійською мовою (текст, у якому описані основні сюжетні ходи фільму). Його автор – відомий американський продюсер Бен Мозес, який працював над фільмом «Доброго ранку, В'єтнам». Це може бути друга стрічка Мозеса про Україну, адже у 2016 році він зняв документальний фільм про Майдан «Свідок революції».

Раніше Сергій Лойко відмовився продавати Голлівуду права на екранізацію свого роману «Аеропорт» за 157 тисяч доларів «з поваги до кіборгів» – аби твір не було зіпсовано. Утім тепер завсідник «гарячих точок» сподівається, що книга про «кіборгів» таки стане кінопроектом. «Ці переговори тривають. Швидше за все, його зніматиме один із найвеличніших американських режисерів», – заінтригував Лойко, імовірно маючи на увазі Стівена Спілберга, який має коріння в Україні. «Цю книгу («Рейс») я виношував 17 років. В основу замислу лягли вибухи будинків у Москві. Тоді головний герой проводить решту життя у пошуках вбивці його родини і шляхів, як помститися... Потім було ще багато воєн, я працював 24 години на добу. Потім почалася російсько-українська війна. Роман «Аеропорт» виплеснувся з мене, я мав його написати. Він вийшов сириком. А це – зовсім інша книга. Це – стовідсотковий фікш, заснований на реальних подіях», – розповів Сергій Лойко. «Рейс» уже ближчим часом вийде у Литві, Латвії, а також Нідерландах, чії громадя-

ни постраждали в катастрофі МН17 чи не найбільше. Голландський видавець уже почав читати книгу і скоро скаже, чи буде її видавати. А ось у Росії роман «Рейс» не вийде. «Там страх і самоцензура, як при Сталіні», – каже письменник.

В Україні автор презентував книгу «Рейс» 19 травня в рамках фестивалю «Книжковий Арсенал». Тираж першого видання – 5 тисяч примірників. Український переклад обіцяють видати до Форуму видавців у Львові у вересні. В Україні, починаючи з 2015 року, «Аеропорт» розійшовся тиражем 60 тис екземплярів. Загалом книгу переклали на 11 мов. Держтелерадіо України висунуло «Аеропорт» на Шевченківську премію.

Літак Boeing 777 авіакомпанії Malaysia Airlines, що виконував рейс з Амстердама в Куала-Лумпур, був збитий 17 липня 2014 року біля Тореза в Донецькій області (район, підконтрольний бойовикам «ДНР»). Загибло 298 осіб, що перебували на борту. Пасажирами рейсу були громадяни 10 країн. Спочатку проросійські бойовики вважали, що це – літак українських ВПС, і хвалилися у соцмережах «птічкопадом», однак зрозумівши, що збили чужий цивільний літак, стали все заперечувати і звинувачувати у всьому Україну. Міжнародне розслідування доводить, що літак збито ракетним комплексом «Бук», який прибув із Росії.

Дмитро Лиховій, «Новинарня»

Анастасія Левкова Старшокласниця. Першокурниця.

У житті Лілії – переломний період: завершення школи та вступ до університету. У цей час відбувається стільки всього: кохання й «сотворення кумирів», перипетії взаємин із друзями та вчителями, розчарування – передусім у собі, але врешті-решт прийняття себе та інших такими, як вони є. Це час, коли обираєш професію, що визначатиме вектор твого життя; коли починаєш розуміти, в якій країні живеш, і усвідомлюєш себе її громадянкою... Тільки все це відбувається не зараз – Ліля переживала це на початку нашого століття, коли ще не було соцмереж, а мобільні телефони та комп'ютери вважали розкішшю. Про те, як це – бути підлітком на початку 2000-х, читай у щоденнику Лілії Маринник. «Видавництво Старо Лева», рік видання: 2017, кількість сторінок: 336, обкладинка: тверда. Ціна у інтернет-книгарні «Є»: 94.49 грн.

Артем Чех Точка нуль

У психології є поняття «точка нуль». Це той стан обнуління, під час якого людина звільняється від усіх думок, бажань, почуттів; нема ніякого вчора, нема ніякого завтра, є лише тут-і-тепер, є лише «я» в ньому. На «нулі», тобто передовій, де Артем Чех пробув десять місяців у лавах ЗСУ в 2015-2016 роках, здебільшого й написана ця збірка есеїв чи то радше щоденникових заміток на манжетах військової форми. Видавництво: Віват. Рік видання: 2017. К. сторінок: 224. Обкладинка: тверда. Ціна в інтернет-книгарні «Є»: 85.00 грн.

Андрій Лаврик Іди і вбивай

Дія роману відбувається в недалекому минулому, коли ще не було покіношному гарних поліцейських, схожих на американських копів, коли вулиці патрулювали вайлуваті огрядні міліціонери, а в кафе дозволялося курити... Коли люди вже потроху звикли до відносно стабільності курсу долара й цін і потроху почали якщо не забувати, то сприймати як незворотне минуле буремні 1990-ті. І саме в цей, здавалося б, умовно спокійний час в країні одне по одному відбуваються жорстокі вбивства. Злочинець не залишає слідів і ніколи не вдається знайти свідків трапунку. Бездоганність виконання вбивств доводять до розпачу найкращих фахівців карного розшуку. Це видавалося б справою рук жакливого серійного вбивці, але не виходить виявити спільної ознаки, за котрою, як правило, обирають жертв серійники: серед вбитих і чоловіки, і жінки, і бідні, й багаті, здорові й не надто, вдягнені добре й абияк, молоді та літні, бізнесмени та бандити, є навіть діти... Здебільшого злочинець стріляє, але може й задушити подушкою. Єдине, що об'єднує всі злочини, – однакові нестандартні револьверні кулі, котрими без промаху, наче якийсь ас-снайпер чи спецназівець, вражає приречених на смерть громадян кілер. Є, щоправда, ще одна деталь: минуле у всіх без винятку вбитих далеко не бездоганне. Жертви маніяка претендували якщо не на кулю, то на тривалий тюремний термін. Підозрювані у вбивствах і грабунках, гвалтівники, педофіли, наркоторговці. Був один протестантський священик, котрий виманював у пастви гроші; мер, що запустив руку в міську скарбницю; прокурор-хабарник; власник будівельної компанії, який обікрав інвесторів; депутат обласної ради, який задав на пішохідному переході матір двох дітей... Видавництво: Електрокнига. Рік видання: 2017. К. сторінок: 280. Ціна в інтернет-книгарні «Є»: 134.90 грн.

Тарас Лютий Корабель шаленців

У суспільстві упродовж усієї історії людства завжди були такі особистості, які своїм психоемоційним станом суттєво відрізнялися від загалу. Їх часом називали божевільними чи психічно хворими безумцями – але де межа між безумством та геніальністю? Іноді таких людей іменували юродивими, але чи не могли вони глибше за інших пізнати світ і наблизитися до святості? Мандрівка «Кораблем шаленців» є унікальною нагодою простежити історію розвитку і трактування понять шаленства, ейфорії, манії, екстазу, юродства, мудрості і глупоти у літературі, живописі, психології, у суспільній та релігійній думці від античних часів до сьогодення – крізь різні культури та епохи. Книжка буде цікавою усім, хто захоплюється філософією, літературознавством, релігієзнавством, психологією, а зрештою – кожному, хто замислюється над людською природою і прагне глибше її пізнати. Видавництво: Старо Лева. Рік видання: 2017. К. сторінок: 224. Ціна в інтернет-книгарні «Є»: 84.00 грн.

Дара Корній, Алла Рогашко Львів. Вишні. Дощ.

Нова збірка вже знайомих, відомих та улюблених авторів про Львів, кохання і красу. Красу душі, стосунків і природи – тепер у весняному настрої. Коли природа перероджується, люди переживають із нею: повороти долі, подарунки, несподіванки... Дощі розказують втомленій бруківці підслухані на небі думки, побачені на землі історії про неймовірне кохання, захилюються від обурення, оповідаючи про зраду й підлість. Особливі львівські вишні-морелі теж мають душу і почуття. Вони творять дива, поєднуючи людські долі. І відчувають так само, як люди: сміються і плачуть, радіють і журяться, і всихають від нерозділеного кохання... Справжні почуття на сторінках оновленої, по-весняному свіжої книжки. Видавництво: Клуб сімейного дозвілля. Рік видання: 2017. К. сторінок: 192. Ціна на сторінках книгарні «Є»: 80.35 грн.

Севгіль Мусаєва, Алім Алієв Мустафаа Джемільєв. Незламний.

Мустафа Джемільєв є національним лідером кримських татар, символом єднання депортованого народу і повернення його на рідну землю. Він присвятив своє життя боротьбі з системою, величезною репресивною машиною, пройшов радянські тюрми, голодування, залякування – і переміг. Але анексія Криму 2014 року розпочала новий виток випробувань. Тепер

знаний дисидент, правозахисник, уповноважений Президента України у справах кримськотатарського народу на міжнародному рівні відстоює права своєї батьківщини. Історія його життя – це історія боротьби кримськотатарського народу. Мова: Українська. Рік видання: 2017. Видавництво: Віват. К. сторінок: 256. Ціна у інтернет-книгарні «Є»: 99.28 грн.

Олександр Коноваленко

ЧОРНИЙ ГУМОР

Хто по п'яні, хто за гроші,
Хто за «русскую весну» -
Йшли російські добровольці
В Україну на війну...

Хто в Саратов, хто у Грозний,
Хто в Большие Бодуни -
Повертались добровольці
«Грузом двісті» із війни.

Батальйону видано наказ:
Повним складом – у відпустку, на Донбас!
Змінили форму разом з документами,
Були військові - стали «ІХТАМНЕСТами».

Спортсмени Росії
На допінг «підсіли»,
Мельдоній приймали -
Ізгоями стали...

На Росію та ж доля чекає,
Бо допінг вона споживає -
Небезпечний і токсичний
Угар ура-патріотичний.

На честь героїв, хто душу віддав
За «Руський мир» у бою з ворогами,
Вічний, незгасний вогонь запалав...
У печі - під казанами!

Давно уже місце за ґратами
Донбасівським «мавпам з гранатами».
Додому вертаються хай «грузом двісті»,
Бандитам і вбивцям - ніяких амністій!

НОВОросія сконала -
МАЛОросією стала.
Мабуть, справи йдуть погано...
Що там далі -МІКРО,..НАНО?

Колись «Мир руський» стерегли
Билинні три богатирі.
Як на відомій всім картині
Були могутні, духом сильні...
Тепер додався до обраного кола
Фейк - богатир російський - Моторола!

На «Дамбас» поїхав воювати,
Щоб авто круте собі віджати.

Повернувся він до мамці рідної
За кермом... коляски інвалідної.
Хто розв'язав війну гібридну,
Одержить карму відповідну.
Рашисти, пораду корисну прийміть:
Вчіть мову китайську заздалегідь.

«Згинуть наші воріженьки,
Як роса на сонці...»

Хлопець запитав у ньеньки:
- Хто такі «воріженьки»?
Та пояснює: «Це друзі,
Доки з ними ти в Союзі».

Про Леніна каже кремлівський месія,
Що той зруйнував історичну Росію,
В розвали Союзу провину теж має...
Мабуть, Путін собі мавзолей віджимає.

«Росіяни з українцями – брати» -
Каже Путін, а вчиняє супроти -
Братовбивчу гібридну війну розпалив.
Каїн Авеля теж «по-братерськи» любив...

Сталіна в Росії славлять,
Пам'ятники йому ставлять.
Бо цей тиран і людоджер
Був «ефективний менеджер»!

Русь Київська Москву так дратувала,
Що Русью Давньою в Рунеті вона стала.
Як хочете Русь нашу називайте,
Московською не стане, так і знайте!

Війни, репресії, вождь – людоджер
Знищили кращих людей в СРСР.
Мабуть, нині Росія генофонд виправляє:
Відморозків в Донбас на забій посилає.

Як ми жили без Бога у душі?
Гріхи на совість тягарем лягали...
Тепер усі ми віруючі стали:
Гріши і кайся, кайся і гріши!

Каже Гундяєв: «Для Бога Росія
На нашій планеті - остання надія!»
Боже, наш досвід гіркий переймай:
На Росію надійся, а сам не плошай!

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 7/2017, рік XXV. Підписано до друку 24 серпня 2017 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casorus-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. Номер готували: Богдан Райчинець, Назар Котельницький, Богдан Зілинський, Анатолій Марциновський, Станіслав Ясинський, Наталка Волосацька, Адела Юречкова, Маша Волинська, Дмитро Лиховій, Олександр Коноваленко, Олександр Лівінський. Використовуються повідомлення інформантів та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР; зареєстрована Міським судом у Празі, номер документа L 6121; контакт: uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz; тел.: +420221419821; ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh domu, říční práh. Č. 7/2017, ročník XXV. Uzávěrka: 24. srpna 2017. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Nazar Kotelnický, Bohdan Zilinský, Anatolij Marcynovskij, Stanislav Jasynskij, Natalka Volosacjka, Adela Jurečková, Maša Volynsky, Dmytro Lychovij, Olexandr Konovalenko, Olexsa Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek Ukrajinská Iniciativa v ČR, sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800.

DEN NEZÁVISLOSTI UKRAJINY 2017

**v Praze 3. 9. 2017
Tiskárna na zduchu,
Stromovka, Praha 7,
11–22 hod.**

**Bohatý kulturní program slibuje
Den nezávislosti Ukrajiny a Den Ukrajiny v Praze.**

**Návštěvníci se mohou těšit na vystoupení
ukrajinských skupin, taneční večer, promítání,
ochutnávky ukrajinských jídel, nabídku výšivek
a dárkových předmětů. Pojede se až do večera...**

**Akci pořádají ukrajinské organizace s podporou
Velvyslanectví Ukrajiny v ČR.
Obdobné akce mají také charitativní podtext,
neboť organizátoři i účastníci průběžně realizují
humanitární pomoc Ukrajině.
Přijďte se podívat.
Vstup zdarma.**

ТВОЯ ПОДОРОЖ В ЄВРОПУ

РЕГУЛЯРНІ ПАСАЖИРСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ
ПОЛЬЩА УКРАЇНА ЧЕХІЯ

ТВІЙ БІЛЕТ ОНЛАЙН
www.dmd-ticket.eu
info@dmd-group.eu

РЕЗЕРВАЦІЯ ТА ПРОДАЖ КВИТКІВ
КАСА 18 АВТОВОКЗАЛ "ФЛОРЕНЦ"
(нове приміщення)
Щоденно 08:00 - 21:00
Тел.: +420 777 300 214